БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 49 (8881) | 1959 оной февралиин 27, пятница | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Колхозууд хамтаржа барилга хэнэ

Хүдөө нютагуудта ехэ барилга хэдэг болохо тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэһэн байна. Долоон жэлэй турша да манай Россин Федераци дотор энэ хэрэгтэ 100 миллиард тухай түхэриг һомологдоо. Мүн 5 миллион шэнэ гэрнүүд баригдаха юм.

Иимэ ехэ хэмжээнэй элдэб барилга хэхын тула эмхидхэлэй, техническэ горьтой асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй болоно. Энэ талаар колхозуудай хамтааран элдэб барилганууды хэдэг болохо гээшэ ехэ удхашанартай. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үеын ехэ ехэ барилгануудые колхозууд, тэдэнэй барилгын бригаданууд бэеэ даагаад хэжэ шадахагүй жэшээтэй болоо. Яахадааб гэхэдэ, хэрэгтэй машина, зэмсэгүүдшье, үйлэдбэриин базашье байхагүй бшуу.

Манай аймагай колхозууд ниитынгээ хүсөөр элдэб барилгануудые хэжэ эхилээ. Дайнай урдахи жэлнүүдтэ багахан хүсэтэй, жэжэ колхозууднай 30—40 киловатт хүсэтэй гидроэлектростанцинуудые бариһан байна. Иимэ 3 гидроэлектростанци аймаг дотор баригдаа һэн. Гол горхоной уһаар элбэг сагта, зундаа, намартаа хүдэлдэг юм һэн. Иимэ багахан гидроэлектростанцинуудтай байгаад, ажал ехэтэй хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулха, электрын хүсөөр хүдэлмэри бүтээдэг болохо гээшэ бэрхэтэй. Яахадааб гэхэдэ, хүсэ багатай иимэ электростанцинууд элдэб мотор, орооһо таряа сэбэрлэдэг машинануудые хүдэлгэжэ диилэхэгүй байгаа бшуу. Энээниие тодорхойгоор мэдэжэ, колхозууд 25—75 мориной хүсэтэй 5 локомобиль хабсаргаад хэрэглээ. Тиибэшье эдэ теплоэлектростанцинууд биратай аша үрэ колхозуудта үгөөгүй. Тэрэнь хүсэ багатай, гаргаша ехэтэй байба. 1955 ондо колхозуудай экономико хүгжэжэ, Курумкан гол дээрэ 570 киловатт хүсэтэй ГЭС колхозууд хамтааран бариха шиидхэбэри абаһан юм. Уридшалан хараалжа үзэхэдэ, тэрэнэйнь үнэ сэн 10.651 мянган түхэригэй болоо.

5 колхоз хамтаран, энэ ГЭС бариха тусхай совет бии болгоһон байха юм. Тэдэндэ «Сельэлектрострой» трест туһаламжа үзүүлээ. Мүнөө энэ станци барижа дүүргэгдээд, ашаглалгада оруулагданхай. Проектын ёһоор хараалагдаһан бүхы ажал дүүргэгдээ. Иигэжэ 110 метр утатай түмэр-бетоноор хаалта хэгдээ. 1030 метр утатай тусхай провод татагдаа. ГЭС-эй гэр соо 2 генератор табигдаба. Гадна 35, 10 киловольт хүсэтэй зайн галые дамжуулха 242 километр газарта утаһан татагдаа һэн. Тиихэдэ тусхай подстанци, электрын хүсэ хубаарилжа байха гурбан пункт баригдаһан байна. ГЭС-эй гэр соо автоматическа түхеэрэлгэнүүд табигдаа. Бултыень хамталжа үзэхэдэ эдэ барилгада 8440 мянган түхэриг гаргашалагдаба. Элдэб гаргашануудые багадхаад, барилгада шэнэ, түрүү аргануудые хэрэглэжэ, 1120 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ гээшэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, эдэ бүхы барилгын үнэ сэнгэй 11 процент алмагдаһан болоно.

Колхозууд хоорондын энэ ГЭС-эй хүсөөр 15 һуурин газар, мал ажалай 12 байра электрын хүсөөр хангагдана. Гадна 19 элдэб электромотор, тээрмэ, орооһо таряа үйрүүлдэг машинанууд хүдэлгэгдэнэ. Тооложо үзөөд байхада, нэгэ киловатт-час электрын хүсэн 50 мүнгэтэ болоно. ГЭС-эй машина түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэһэнэй түлөө түрүүшын хоёр жэлдэ электроэнергиин түлөөһэнһөө ороһон мүнгэнэй 35 процентнь, саашадаа жэл соо 40—60 процентнь амортизацида гаргагдаха. Тиигэжэ тэрэ ГЭС барихада хэгдэһэн гаргаша 11—12 жэл болоод тэхэрюулэгдэхэ.

Иимэ гидроэлектростанци нэгэ колхоз барижа шадахагүй байгаа. Тэрэнэй бүхы мүнгэн зөөриншье хүрэхэгүй һэн. Имагтал колхозуудай хамтын хүсэнэй ашаар иимэ ехэ барилга бүтээгдээ ха юм.

Мүн лэ колхозуудай хамтын хүсөөр Гааргын халуун аршаанда 40 хүнэй һууритай амаралтын гэр баригдаба. Эндэ 5 колхоз хамтараад, 335,2 мянган түхэриг һомолжо бүтээбэ.

Тэндэ 40 хүнэй байха 8 квартиратай байра, 100 хүнэй һууритай, харалгын залтай клуб, ваннада орохо газар, наймаалагшын байха таһалгатай магазин, байрын хоёр гэр баригдаа. Оро дэбдихэр, элдэб амһарта, нааданай хэрэгсэлнүүд болон бусад абтанхай.

Энэ амаралтын гэртэ хоёр жэлэй туршада 610 хүн амарба. Тэндэ амарагшад, аймагай ажалшад энэ һайшаалтай үүсхэлые дэмжэнэ.

Хамтаржа барилга хэһэн колхозууд энэшье жэл, мүн саашадаа хэдэн арбаад мянган түхэриг һомолжо, колхозууд хоорондын амаралтын гэрые курортын түхэлэй болгохо зорилготой. Тэндэхи һууринда ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха барилга хэгдэхэнь. Электростанци, радиоузел, станционарна киноустановко, электрын элшээр аргалха газар эмхидхэгдэхэ. Гадна үнеэд, хонин, гахай, шубуун тэрэнэй мэдэлдэ бусаалтагүйгөөр үгтэхэ байна.

Имэрхүү хэмжээ-ябуулгануудай ашаар амаралтын гэрэй түлөөһэн химдарха болоно. Хэрбээ 21 хоногто амархада 440 түхэриг нэгэ хүндэ гаргашалагдадаг һаа, 350 түхэриг хүрэтэр доошолуулагдахаар хараалагдана.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда хамтын хүсөөр «Коммунизм» колхоздо колхозууд хоорондын шубуу үсхэбэрилхэ инкубаторна станци бариха шиидхэбэри абтаа. Тэндэ мүнөө нугаһанай фермэ бии болгогдонхой. 45 мянган үндэгэ нэгэ доро хэжэ, дальбараа гаргаха станци бии болгогдоходоо аймагай колхозуудые дальбараануудаар гүйсэд хангажа шадаха.

Гэбэшье «Бурсельпроектын» конторо барилга хэхэ тусхай данса саарһа бэлэн болгонгүй барилгые хойшо татана.

Иимэ станциин баригдаад байхада дальбараануудай гарзалха ябадал үсөөрхэ, шубуудай тоо толгой, илангаяа нугаһанууд түргөөр олошорхо болоно.

Аймагтамнай шубуу үсхэбэрилхэдэ зохистой юм.

Манай дүй дуршэл дээрэһээ харахада, колхозууд хамтынгаа хүсөөр хирпиисын завод, холимог тэжээлэй завод, нэгэ түхэлэй гэрнүүдые дархалжа гаргаха цех, уужам ехэ клуб, һургуулинуудые бариха бүхы арга боломжотой. Тиимэ хадань колхозуудай олоороо хамтаржа барилгануудые хэхэ заншалые бүхы хэмжээгээрнь хүгжөөхэ шухала. Иигэжэ колхозууд хоорондын барилгын организаци эмхидхэбэл зохистой гэжэ һанагдана. Энэ ушарта хүдэлмэриин хүсэн зүбөөр хэрэглэгдэхэ, хүдэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые ажалда хабаадуулхада таарамжатай байха. Гадна барилгын хүдэлмэриие оньһожоруулхада, барилгын модо бэлдэхэдэ һайн болохо һэн.

Барилгын иимэ организацинуудые эмхидхэхэ арга манай аймагта хүсэд бии байна. Жэшээнь, колхозууднай 300 мянган түхэриг хүрэтэр пай-түлөөһэ хамтын жасада оруулаад, тусгаар фонд бии болгохо байгаа. Олзо бэдэрдэг зайгуул бригадануудай гэшүүдшье мүн энээндэл хабаадуулагдаха байгаа бэшэ гү. Тэрэ организацида ехэ хүсэтэй хоёр—гурбан пилорама, модо шэрэдэг 3—4 автомашина, модо таллуулха, гаргаха 2—3 трактор колхозуудһаа үгэхэдэ болохо һэн. Саашадаа электро-хюрөө, ашаа үргэдэг кран, хирпиисэ хэдэг агрегат болон бусадые абажа болохо. Үшөө колхозуудта үгтэдэг барилгын модо абаха.

Гэхэтэй хамта колхозууд хоорондын барилгын организаци бии болгохо асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй. Энэ шухала хэрэгые бэелүүлхын тула нэн түрүүн Хүдөө ажахын министерство ехэ туһа хүргэхэ байгаа. Манай һанахада, хүдөө нютагуудта барилга үргэнөөр эрхилхэ, шэнэ, түрүү аргануудые тэндэ хэрэглэхэ тушаа тус министерство юумэ хэнэгүй. Барилгын хүдэлмэри оньһожоруулха, тусхай түхеэрэлгэнүүдээр хангаха гэжэ тэрэ бодомжолногүй. Хүдөө ажахын министерство, тэрэнэй капитальна барилгын таһаг энэ асуудалые анхаралдаа абаад, колхозуудта туһаламжа хүргэхэ аабза гэжэ найдагдана.

Д. Дампилон,
Курумканай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Великобританиин премьер-министр г-н Г. Макмиллан ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институтда мүнөөдэр ошожо хараа

Великобританиин премьер-министр г-н Гарольд Макмиллан, тэрээнтэй суг ябалсаһан тусхай тушаалта хүнүүд ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институтда мүнөөдэр ошожо хараа. Г-н Макмиллантай хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко тэндэ ошолсоһон байна. Атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи главна управлениин начальник—СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. С. Емельянов, тэрэшэлэн нэгэдэмэл институдай директор, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Д. И. Блохинцев, институдай вице-директорнууд профессор Ван Ган-чан (Хитад) болон профессор Эмиль Джаков (Болгари) айлшадые угтаа.

Великобританиин премьер-министр Гарольд Макмиллан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзаба

Великобританиин премьер-министр Гарольд Макмиллан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой февралиин 25-да дахяад уулзаба.

Премьерэй байдаг газарта—Москва шадарай дачада—энэ уулзалга боложо, али алиндаа хамаатай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн үргэлжэлүүлэгдэһэн байна.

Советскэ талаһаа Н. С. Хрущевтой хамта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-һээ Великобританида байдаг элшэн сайд Я. А. Малик хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

Англиин талаһаа Гарольд Макмиллантай хамта гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд, Великобританиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд сэр Патрик Райли хөөрэлдөөндэ хабаадалсаһан байна.

* * *

Москвада ерээд байһан Великобританиин премьер-министр Гарольд Макмиллан, гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүд февралиин 25-да СССР-эй Гүрэнэй академическэ Ехэ театр орожо, С. Прокофьевой зохёоһон «Ромео и Джульетта» гэжэ баледые хараа.

(ТАСС).

Колхозно тосхонуудые культурна, болбосон түхэлтэй болгохын түлөө

КПСС-эй XXI съезд хүдөө зоной ажаһуудалые эрид ехээр хубилган һайжаруулха, колхозно тосхонуудай культурна байдалые городойхиһоо дутуугүй болгохо, тиигэжэ город хүдөө тосхон хоёрой хоорондохи гол ехэ илгаае усадхаха асуудалда нилээд анхаралаа хандуулһан байна. Энэ хадаа теоретическэшье, практическашье талаараа тон ехэ удхашанартай асуудал байһаниинь мэдээжэ, яахадааб гэхэдэ, энэ асуудалые шиидхэлгэ коммунизм байгуулгатай нягта холбоогой хэрэг ха юм. Тиимэһээ манай орон дотор коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ тус асуудалай тусгаар шангаар табигдахань зүб. Зүгөөр теоретическэ талаараа тон ехэ удхатай байбашье, ажабайдалда амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһан хэрэг гэжэ энээниие ойлгохо шухала.

Үнэхөөрөөшье һүүлэй хэдэхэн жэлэй турша соо, илангаяа КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной сентябриин Пленумһээ хойшо хүдөө нютагуудта ...мгүй ехэ хубилалтанууд болоо: колхозуудай олзо доход ургажа, ...урашагүй шанга шадалтай болоо, колхозн игууд баяжаа, культурна байдалынь урдынхитай жэшээлэшэгүйгөөр һайжараа. Манайшье республикын хүдөө нютагуудые абажа харабал, зохидхоноор, болбосон түхэлтэйгөөр баригдаһан эрхим гэгээн байшан гэрнүүдтэй, һайн клубтай, баян библиотекэтэй, культбазануудтай, банитай, айлнуудайнгаа гэртэ электрын гэрэл, радио оруулһан, мүнөөшье городойхиһоо огто дутуугүй гэхээр байдалтай колхозууд, совхозууд бии. Энэ ехэ һайн байна. Тиимэ нютагуудта колхозой гэшүүд, совхозой хүдэлмэришэд сүлөөтэй сагаа бэедээ ашатай ...һатайгаар, культурна янзаар үнгэрөөнэ: клуб соогоо кино гү, али ...ан һайханай самодеятельностиин концерт харана, һонирхоһон номоо библиотекэһээ абажа уншана, радио шагнана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой ...лайта гэжэ нютагта малшад ажаһуудаг. Холоһоошье обёорходо, малшадай энэ тосхон нюдэндэ дуугаханаар харагдадаг. Добо дээрэ модоной захада гэрнүүдынь ...сэлэн табигданхай, жэрылдэжэ байдаг. Тэндэ культбаза, магазин, бани бии. Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой культбаза малшад тухай ехэ анхарал ...долго гаргажа баригдаһан байна. 30 гаран таһалгатай ехэ байшан ...алаар дулаасуулагдадаг. Тэндэ ...0 хүнэй багтаха һууритай зал, столово, кухни бии. Үдэшэ болохоор электрын гэрэл яларшадаг. Радио дуугаржа байдаг. Культурна ...р түбхинэһэн колхозой түб тосхонууд тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ тосхонууд аймаг бүхэндэ шахуу бии.

Тиигэбэшье, сэхыень хэлэхэдэ, манай республикын олохон хүдөө тосхонуудай культурна байдал мүнөө үеын үндэр дээдэ эрилтэнүүдтэ ... гэгдэжэ ябана. Республика дотор манай соёл культурын гурбан жэлэй добтолго ябуулагдажа байна. Энэтэй дашарамдан, ехэ олон барилганууд (түбхын түрүүндэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, байрын гэрнүүд, сад сэсэрлигүүд) бэелүүлэгдэжэ байнхай. саашадаа долоон жэлэй түсэбэй ёһоор хүдөө барилганууд бүришье олоор бүтээгдэхэ зэргэтэй. Жэшээнь, 1959 ондо 50 гаран клуб, 100 шахуу культбаза, 90 улаан булан, 40-өөд библиотекэ, хэдэн зуугаад байрын гэрнүүд баригдаха байна. Колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд үмсэдөөшье барилгануудые үргэнөөр хэдэг болонхой. Тиимэ хадань энэ хэрэгтэ тохёолдодог ехэнүүд дутуунууд тухай, мүн бэелүүлэгдэхээр хараалагдаха зорилгонууд тухай тэмдэглэхэ шухала.

Эгээл ехэ дутуунь юуб гэхэдэ, хүдөө нютагуудта, тэрэ тоодо колхоз болон совхозуудай центрнүүдтэшье, барилганууд холын хараата түсэбгүйгөөр, харин заримдаа ямаршье эмхи гуримгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Хэн хаана, ямар газарта, хайшаахан гэр барихаяа һананаб, тэндээ модо буулгаад лэ, өөрынгөө бодоошоор табижархихадань хамаагүй байдаг. Хүнүүдэй иигэжэ гэрнүүдые барихада, мүнөөнэй томо колхозно тосхонууд урдань үмсөөрөө һуудаг айлнуудайхиһаа илгаагүй шахуу болошодог. Баһа нэгэ ехэ дутууе заабал, урдань элинсэг хулинсагуудн ай ямархан гэрнүүдые хайшан гээд баридаг байгааб, олонхи ушарта тиимэл гэрнүүд: набтарханууд, бишыханууд, ганса таһалгатай, заахан сонхонуудтай, газааһаань харахадашье үзэмжэ багатай гэрнүүд баригдана. Мүнөө үеын байдалда энээниие таарамжатай гэжэ тоолохоор аал? Үгы бшуу даа.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ ажаһууһан хүдөө ажахынхид алишье талаараа таарамжатай зохид: үндэр аад, һаруул, уужам, ехэнүүд сонхотой, хэдэн таһалгатай, бүхэ бэхи аад, гоё һайхан байшангуудые бариха аргатай. Тиигэбэл колхозно тосхонуудшье тад ондоо шэнжэ түхэлтэй болохо бшуу. Хожомоо хүдөө нютагуудта хаа хаанагүй электрын гал, радио, телефон үргэнөөр дэлгэрхэ, водопровод бии боложо, гэрнүүд ууралаар дулаасуулагдаха байна ха юм. Энээниие мүнөөнһөө хараада абамаар болоо. Колхоз, совхозуудта барилгануудые хэхэдээ, наринаар түсэблэжэ, проектын ёһоор бэелүүлхээр саг ерээ. Теэд яахадаашьеб манай республика дотор энэ хэрэгтэ анхарал огто хандуулагданагүй шахуу. Ороной түрүү областьнуудай жэшээ дээрэһээ хаража үзэхэдэ, колхозуудта ямар гэрнүүдые хайшаагаар барихаб гэжэ проект зохёогоод, үнэгүй химда аад, бүхэ бэхи, һаруул уужам, хүнэй байхада али бүхы талаараа таатай зохид, элдэб шухала таһалгануудтай, гоё һайхан байшангуудые барижа байна ха юм. Байрын гэрнүүдһээ гадна, һургуули, Культурын ордон, клуб, библиотекэ, больница гү, али амбулатори, хүүгэдэй сад болон ясли, культурын парк болон стадион гэхэ мэтын тон олон барилганууд хэгдэнэ, хэгдэхэшье байна. Эдэ бүгэдые эртэнһээ хараалагдаһан түсэбгүйгөөр, таамагаар бэелүүлжэ болохогүй.

«Коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха!» гэһэн уряалай бэелүүлэгдэжэ байһан үедэ хүдөө зоной ажаһуудалые ойрын жэлнүүдтэ хубилгаха тухай асуудал зүбөөр табигдана. Мүнөө манай республика дотор гурбан жэлэй соёлой добтолгын түлэг дундаа ябажа байха үедэ колхоз, совхозой центр бүхэниие, хүдөөгэй тосхон бүхэниие хүсэд культурна болбосон түхэлтэй болгохо, тэдэнэй культурна хэмжээе ехээр дээшэлүүлжэ, энэ хэрэгтэ ойрын сагта эрид хубилалта түйлаха шухала.

УЗБЕКИСТАНАЙ ИСКУССТВО, ЛИТЕРАТУРЫН ДЕКАДЫН ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ МОСКВАДА БОЛОБО

...ССР-эй Ехэ театр соо түгэсхэлэй концерт боложо, узбекскэ декадын хабаадагшад өөрынгөө олон ...ын искусствын бүхы баялигые ...д харуулба. М. Ашрафиин зохёоһон «Октябрьда алдар соло», ...ын зохёоһон «Соведүүд мандаболтогой» гэһэн дуунуудай аялгуунууд һүртэйгөөр зэдэлээ.

«...бабарай һайндэр» гэжэ узбек... хатар, каракалпакска, хорезм..., наманганска, бухарска хатарнууд удаа дараалуулан наадагдаа. ...эй гурбан үеын хатаршад ...ынгөө шадабарие харуу...

Концерт ехэ һонирхолтойгоор ...оо. Энэ концерт дээрэ нүхэд ... Аристов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, тэрэшэлэн Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь С. Камалов, Узбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Мирза-Ахмедов, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарь З. Рахимбабаева байлсаа. Мүн Узбегэй ССР-эй Культурын министр С. Азимов, СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов, Москвада ерээд байһан, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой гэшүүд, дипломатическа корпусой түлөөлэгшэд эндэ мүн лэ байгаа.

Кремлиин театр соо уранһайханай бүлгэмүүдэй ехэ концерт болоо.

(ТАСС).

Мартын түсэбөөр ажаллана

РСФСР-эй болон БурАССР-эй Верховно Соведүүдэй, мүн нютагай Соведүүдэй һунгалтын хүндэлэлдэ зорюулжа Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд 1959 оной түрүүшын хоёр һарынгаа түсэбые февралиин 19-дэ дүүргээд, март һарын түсэбөөр хүдэлжэ эхилээ.

Үнгэрөөшэ һаранuудта хюрөөдэгдэһэн модые нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 3000 кубометрээр ехэ болоһон байна.

Заводой коллектив үдэр бүри түсэбһөө гадуур продукци үгэнэ.

Д. Аюшеев.

Заһабарилгаяа дүүргэбэ

Долоон жэлэй эхин—1959 оной хабарые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин механизаторнууд машина, техникээ эршэмтэйгээр заһабарилна.

Тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадынхид дааһан бүхы трактор, машинануудайнгаа заһабарие һаяхан дүүргэбэ. Эдэнэр 8 трактор (тэрэ тоодо «ДТ-54» маркын 5 трактор), 6 сеялкэ, 5 плуг, 35 борной, мүн хүдөө ажахын бусад машинануудые һайн шанартайгаар заһабарилжа, тарилгадаа түгэс бэлэн болгоо.

Түрүү механизаторнууд Р. Галимов, М. Галимов, Б. Монтоев, Ц. Доржиев болон бусад заһабарилга һайнаар хэжэ, үдэрэйнгөө даабари 130—150 процент дүүргэдэг байгаа.

Тэрэшэлэн механизатор Н. Шарифов жэжэ машинануудые заһабарилан, даабаряа 200 процент дүүргэдэг байба.

Таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргадаг Б. Ламуев, В. Запалаев болон бусад һайнаар ажаллана. Тэдэнэр мори унаагаар хошоод тонно наг шэбхэ үдэр бүри шэрэнэ.

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Баянголой колхознигууд ерэхэ намар баян ургаса хуряахаар шиидэнхэй.

Д. Санданов.

Юунэй түлөө тэмсэнэбибди

Бүри мэнэ һая болотор манай ороной промышленностиин түлишын 60 процентнь шулуу нүүрһэн байгаа. Мүнөө нефть, газ абаха, нефтиие буйлуулан илгаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхаар хараалагданхай. Энэнь һураггүй аша туһатай байха юм. Нефть байгаалиин газ хоёрые түлишэ болгон шулуу нүүрһэнэй орондо хэрэглэхэдэ, долоон жэл соо 125 миллиард түхэриг арьбалагдаха гэхэдэ ойлгосотой болоно. Иигээд байхадаа шэнэ 7 жэл соо нефть гол шухала түлишэ болохо байна.

1965 ондо 230—240 миллион тонно нефть абахаар хараалагданхай гэхэ гү, али хоёрһоо үлүүгээр ехэдхэгдэхэ болоно. Эды шэнээн нефть абадаг болоходо гүрэнэй промышленностиин түлишын 51 процентнь нефть болохо юм.

Манай Россин Федераци энэ үе соо нефть 2, 1—2, 3 дахин

ехээр абадаг болохо ёһотой. Татарай АССР, Башкирай АССР-тэ, Куйбышевска областьдо нефть абадаг промышленность ехээр хүгжөөгдэхэ. РСФСР дотор нефть гаргадаг 6—7 томо завод баригдаха байна.

Ирагай Республикын правительственна делегаци Москвада ерэбэ

Советскэ Союзай правительствотай хэлсээ хэжэ дүүргэхын, СССР Ирагай Республика хоёрой хоорондо экономическа, техническэ харилсаа холбоо байгуулха тухай хэлсээ баталхын тулада Ирагай Республикын правительственна делегаци февралиин 25-да Москвада ерээ.

Экономикын министр д-р Ибрагим Кубба (делегациие толгойлогшо), элүүрые хамгаалгын министр генерал-майор д-р Мухаммед Шаввааф, барилгын болон шэнэдхэн байгуулгын министр д-р Талаат Аш Шайбани гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ И. И. Кузьмин, Гадаадын оронуудтай экономическа холбоо барисаа байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй министр И. Г. Кабанов, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Внуковска аэродром дээрэ делегациие угтаа.

Ирагай, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын, Суданай, Ливанай элшэн сайдууд угтагшадай дунда байлсаа.

(ТАСС).

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудта нэгэн хүн шэнгеэр бултадаа дуугаа үгэе!

☆ ☆

Үнэн зүрхэнһөө

Нютаг зондоо Мухаахан гэжэ алдаршаһан Долгорой эсэгэ үмсэ байхаһаа эхилэн, үе наһаараа мал харууһалжа ябаһан хүн байгаа. Нэгэтэ Хангира Сайдамайнгаа хонгор тэнюун талада хонидые адуулжа ябатараа одхон басаган Долгороо хажуудаа абажа, хонишон болгохо юм байна гээд сэдьхэбэ. Тиихэдэ гүлмэр залуухан Долгор колхоздоо һаалишанаар ажаллажа байгаа һэн.

Үдэшын наранай уула дээрэ ошонхой, үргэн талаар урга тудан байхада, Мухаахан үбгэн хонидоо буусадаа дүтэлүүлжэрхёод, өөрынгөө хүсэл бодол тухай хүгшэндөө ерэжэ хэлэбэ ха.

—Зүб лэ бодоош. Шинингээ хойшоо гарахадаш үе залгажа, колхозой хонишон ябаха бшуу. Мүнөөнһөө хажуудаа абажа һургахашни юутэгүй,— гээд Долгорой эхэ Бальжит хүгшэн дэмжээ бэлэй.

Долгор басаган эхэ, эсэгэмни зүб лэ бодоо гээд, колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хандажа, тэрэ зундаа хонишон болоо һэн. Тиигэһэнһээнь хойшо Үдэ голоор уһанشье захагүй урдажа, он жэлшье олон үнгэрөө.

Малша бэрхэ гэртэхиниинь «хонин гээшэ нарин харууһатай мал юм» гэхэһээ эхилээд, хони, хурьга хайшан гэжэ харууһалхада һайн бэ гэхэ мэтые басагандаа ходо хэлэжэ, заажа үгэгшэ һэн. Үнэншэ сэхэ зантай Мухаахан үбгэн нийтын хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябаха, боро, бэрхээр һураха шухала гэжэ басагандаа заадаг байгаа. Тиигэжэ ажалша малша айлай бүлэһөө урган гараһан Долгор басаган эхэ, эсэгынгээ дүй дүршэл халан абажа, уданшьегүй эрхим түрүү малшадай нэгэн болоод, мүнөө хорин дүрбэдэхи жэлээ хони үсхэлсэжэ ябана. Энэ үе соогоо олон бэрхэшээл дабажа гараһан, халуу шатаһан зуншье, янгинама хүйтэн үбэлшье хонидойнгоо хойноһоо ото ябажа гарадаг байха.

— Үгэ үсөөнтэй, даруу зантай Долгорнай даалһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг хүн даа,— гэжэ нютагаархиниинь дэмы хэлсэдэггүй.

Хорёод жэлдэ эхэ хони харууһалан, түл түрэсыень гарзагүйгөөр абажа, түлжүүлжэ байтарнь 1954 ондо колхозой правлени нүхэр Цыренжаповада нарин, нарибтар нооһотой эрье хонидой отарые даалгаһан юм. Энэ найдабарииень Долгор Цыренжапова эрхимээр харюулаа. Зун, намарай бэлшээриин үедэ хонидойнгоо ууса гадарайнь зузаартар таргалуулдаг, үбэлдөө ото бэлшээбэшье, тобир тарган зандань ондо оруулдаг, жэл бүхэндэ толгой бүриин 4—5 килограмм нооһо абадаг байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 854 эрье хонидые түхэреэн жэл бэлшээридэ ябуулжа, толгой бүриһөөнь 4,7 килограмм нооһо хайшалһан, тус тусайнь амидын шэгнүүрые табан пүүд эрхимтэй болгожо, химда сэнтэй тарган мяха гүрэндөө тушаагаа юм. Нёдондо жэл «Победа» колхоз хонидойнгоо нооһонһоо миллион хахад түхэригэй олзо доход оруулһан, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Энэ амжалтынь эшэ үндэһэнэй нэгэн хонишон Цыренжапов агай ажалһаа унгитай байха. Гансахан Долгорой отарын хонидой нооһонһоо хоёр зуун хорин зургаан мянганай олзо үнгэрэгшэ жэлдэ абтаа.

—Эхилээшэ долоон жэлэй туршада мяха, нооһо абаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэлсэхэ найдамтай хүнүүдэймнай нэгэн Цыренжапова байха,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Рабдан Цэсэгтуевич Банзарон омогорхон хөөрэнэ.

Мүнөө Долгор Цыренжапова 640 толгой нарин нооһотой түлгэ хонидые харууһалан, тобир һайнаар үбэлжүүлжэ байнхай. Энэ үбэлдөө ходо бэлшээридэ ябабашье, түлгэнүүдынь хүшэ шадал һайнтайгаар түлжэжэ байна.

...Февраль һарын гараһаар үдэртөө игаабашье, үдэшэ, үглөөнь ябган бордоһо һалхин үлеэһэн хэбээрээ. Набтуултын талада байрлаһан хонишодой буусада үглөөгүүр хүрэжэ ерэхэдэм, Долгор Цыренжапова тарган бороёо эмээллэнхэй, Хүндын гол тээһээ үлеэһэн һалхи һүрюулэн хонидоо туужа гарахаяа байба.

— Мүнөө үдэр һалхитай үдэр үнжэхэнь ха. Тээ тэрэ ойн нэмэридэ үнжүүлээд ерэхэмни,— гээд ташуураараа баруун тээшэнь зааба.

Нийтын мал һүрэгые, илангаяа хонидые харууһалхадаа шадамар бэрхэ болоһон Долгор Цыренжаповагай ажалһаа залуу малшадай халан абамаар дүй дүршэл ехэ байха. Хонишон Долгор колхозойнгоо залуу хонишодто дүй шадабаряа дуратайгаар дамжуулан үгэдэг юм. Мүнөө долоон жэлэй түүхэтэ түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха гэжэ шиидэнхэй, эршэмтэй габшагайгаар ажаллажа ябана. Тиимэл хадань, түрүү хонишон Долгор Цыбиковна Цыренжаповагаа һунгуулиин № 52 Эгэтын округһоо Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлээд, бүгэдөөрэн дуугаа үгэхэ үдэрөө хүлеэжэ байнад.

Ц. Дандаров.

Яруунa.

☆ ☆ ☆

АГРОНОМ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

«Агротехникын ёһоор иимэ байхагүй. Хүнүүд яатараа буляалданаб. Тарилгын урда тээ заал һаа борнойлхо, культиваци хэхэ... Тиигээгүй һаа, буртаг үбһэн дарахал, таряагүй һалахалди. Энэмнай огтолон бүтэхэгүй юумэ гээшэл...» гэлдэжэ байгаад, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряашад тиихэдэ ехээр арсаа бэлэй.

Хаанаһаа буртаг үбһэн ургалтайб. Тиимэ байха ёһогүй гээд бодобошье, Тамара Федоровна ехэ бодолгото болодог байгаа. Һайнаар бэлдэгдэһэн парые хабар борнойлхо, культивацилха гэхэдэ МТС-эйхид гектарайл хойноһоо шармайха юм ааб даа. «Һураһан юумэ һураар татуулхагүй» гэһэндэл колхознигуудшье тэрээниень дэмжээ ёһотой гэхэ зэргээр Тамара Федоровна олон юумэ бодоһон, оло дахин ном ираһан байха. Эгээл тэрэ үбэл агрономуудай конференци Улан-Удэ городто боложо, манай эндэхи газар элдүүрилхэ агротехникэ тухай һайса хэлсэһэн байгаа. Хабар газараа урбуулха, онгилхогүй, хүрьһэнэй шииг нойто али болохо аргаар бариха гэлсэдэгынь тон зүб гээд агроном Дубкова эрид шиидэнгеэр бодобо. Тиигэжэ тэрэ жэлдээ тарилгын урда тээхи элдүүрилгэ хэнгүйгөөр 100 гектар парта хара таряа тарижа, гектар бүриин 9,3 центнер ургаса хуряагаа һэн. Хабар элдүүрилэнгүй сэбэр парта эртын тарилга хэрээһэлүүлэн хэжэ, иимэ ургаса абтаа,—гээд нүхэр Дубкова хөөрөө бэлэй.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо түрүүшынгээ жэл нүхэр Дубковагай агрономоор хүдэлхэдэнь иимэ байгаа. Нёдондо жэл машинно-тракторна станцинуудай хубилгагдаад байхада, энэ колхоз машина, техникэ худалдажа абаһан юм. Иигэжэ шэнэ оршон байдалда ажалаа шэнээр эмхидхэжэ эхилээ бэлэй. Эндэ баһал һая хүдэлжэ эхилһэн, шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ Данил Никитович Овчинниковтай хамта Тамара Федоровна ажахыгаа өөдэнь татахын тула нилээдгүй ехэ оролдолго гаргаһан байха. Комплексно бригадаһаа таряан ажал мал ажал хоёрые амяарлаһан юм. Тракторно-таряан ажалай шэнэ бригадын бригадираар Тамара Федоровна томилогдоо һэн. Тиигэжэ хоёрдохи хабараа эндэ тарилга хэхэдээ, хамаг юумэ тоб байса түсэблэн эмхидхэһэн байгаа. «Поли бүхэнэй агротехникэ түсэб соо заагданхай» гээд энэ агроном хөөрэдэг байба. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз овощиин, хартаабхын һайн ургаса туйлаһан байна. Оролдосотой агроном Дубковагай аша габьяа эндэ байха.

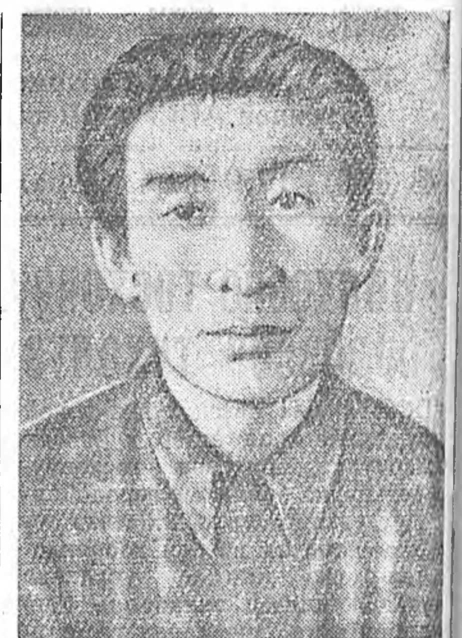
Агрономоор, бригадирааршье хүдэлхэдөө нүхэр Дубкова дааһан хэрэгтээ ехэ харюусалгатайгаар хандадаг, ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдээ шадабаритай бэрхэ байһанаа харуулаа.

Һайн мэргэжэлтэ, шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ байһан туладань нүхэр Дубковае Заиграйн аймагай Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд түрүүлэгшэ болгожо һунгаһан юм. «Путь к коммунизму» колхозой нэгэ бригада Димитровэй нэрэмжэтэ колхозтой нэгэдээд, «Коммунизм» гэһэн нэрэ абаа. Энэ томо колхоздо хэдыхэн һара хүдэлхэ зуураа, һайнаар эхи табиба.

Тамара Федоровна Дубкова Бурядай АССР-эй дээдын засаг түрэдэ һунгагдахадаа, хүн зоной найдабарие дүүргэхэнь лабтай.

Д. Гармаева.

☆

БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Хойто-Байгалай аймагай Кал[инин]най нэрэмжэтэ колхозой ангуушан нү[хэр] М. С. Агдыреев.

Оролдосотой ажалай үр[э]

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу[ехэ] дайнай һүүлээр Цырма Базаро[ва] өөрынгөө дураар мал ажалд[а] хүдэлхөөр гараа бэлэй. Тиихэһээ хойшо оролдосотой ажалаараа зо[н] нүхэдэйнгөө дунда тэрэ хүндэтэй, магтаалтай болонхой.

Һаалишан Базарова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1490 литр һү һаагаа. 1959 ондо үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һаах[а] уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Нүхэр Базарова ажалдаа хайша[н] гээд һайн амжалта туйланаб гэхэ[дэ], тон түрүүндэ үнеэн хэды ш[...] нээн һү үгэжэ шадахаб, ямар т[э] жээлдэ үлэмжэ дуратайб гэжэ то[д]оруулаад, зоотехническэ зааба[]риин ёһоор харууһалдаг, эдеэлүү[л]дэг юм. Һаахынгаа урда тээ үнеэ[]дэйнгээ дэлэн угаажа, сэбэр аршуу[]лаар аршаад, эльбэжэ нидхэрдэг.

Цырма Базарова сугтаа хүдэлж[э] байһан залуу һаалишадта зааба[ри] үгэжэ, һургажа байдаг заншалтай.

Хорин совхозой гурбадахи фер[]мын хүдэлмэришэд һунгалтынгаа урда тээхи суглаан дээрэ аймаг[ай] Соведэй депутадта кандидада[ар] нютагайнгаа эрхим басаган Цырма Базаровае нэгэн дуугаар нэрлээ.

Ким Жалсараев.

МАГТААЛТАЙ ОГОРОДШОН

Анна Лукинична Астраханцева арба—хорин жэлэй туршада Лазогой нэрэмжэтэ артельдэ ажал хэрэгээрээ алдаршаһан, арад зондоо магтуулдаг, эрхим түрүү хүнүүдэй нэгэн юм. Нютагтаа хамтын ажалай эмхидхэгдэһэн түрүүшын үдэрһөө мүнөө болотор тэрэнэй хэжэ үзөөгүй ажал, сугтаа хүдэлөөгүй хүн хомор байха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай айхабтар хүндэ жэлнүүдтэ артелиингээ арба гаран үнеэдые үдэшэ үглөөниинь һаагаад, эдеэлүүлээд, үдэртөө таряалан, сабшалан дээрэ үбһэ, таряа хуряалсадаг байгаа. Колхозой правлениин, партийна организациин даалгаһан ямаршье ажалда хүдэлхэдөө үнэн шударгы, олоной туһын тулада оролдосотой, ажалша бэрхэ байһанаа харуулаа.

Нүхэр Астраханцева 1949 онһоо хойшо артелиингээ огородой бригадада таһалгаряагүй ажаллажа байна. Энэ үе соо колхоздоо огородой баян ургаса абадаг болохын тула баһал ехэхэн оролдолго гаргаа юм. Һүүлэй 3 жэлэй туршада звеное даагшаар ажаллан, огородойнгоо тарилгые бүри үргэдхэхэ, эртэ, түргэн эдеэшэдэг сортын капуста, үгэрсэ, помидор гэхэ мэтые зүбөөр тарижа, нютагжуулха зорилгоор ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байха. Анна Лукиничнагай үүсхэлээр колхозынь хабар эртүүр дээрээ шэл хушалтатай парнигта үгэрсэ ехээр тарижа, һайнаар ургуулдаг болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэрэнэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид огородой бараг һайн ургаса абана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэл огородойнгоо тарилгын газарай га бүриһөө 156 центнер капуста, 120 центнер помидор, 108 центнер «батун» сортын һонгино хуряагаа, мүн 200 гаран хушалтатай рамын нэжээд бүриһөө 27 килограмм үгэрсэ абанхай. Артелинь 1953 ондо огородһоо ойрдоо 30 гаран мянган түхэригэй олзо оруулһан аад, харин нёдондо энэ һалбариһаа 300 гаран мянганай олзо доход абаһан байна. Тиигэжэ туйлаһан амжалтаараа Иволгынгаа аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хэдэн удаа хабаадаһан байна.

—Огородой ургамалые зүбөөр тарихаһаа эхилээд, һайнаар ургуулжа абаха болотор нилээд ехэ ажал, оролдолго хэрэгтэй гээшэ. Тиимэһээ манай звеногойхид хабар эртэ, мартын эхеэр наг шэбхэ ехээр обоолоод, тэрэнээ һайса халаажа бэлдэдэг. Мүн хаһа сагыень алдангүй парнигтаа рассада тарижа, эшынь гаратар оролдосотойгоор харууһалан ургуулаад, дэгнүүлээр хэһэн горшоогхонууд соо һуулгажа, зөөлэн шоройтой, шэбхэ ехээр адхаһан газарта таридагбди. Огородой түлэг ургажа байха үедэ илангаяа ехэ харууһан, оролдолго гаргагдадаг юм. Зундаа тэрээниие үдэрэй хэды дахин уһалха, үлүү үбһыень түүжэ хаяха, хорхой шумуулда үндэһэ набшынь эдюулхэгүйн түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй,—гэжэ Анна Лукинична хэлэнэ.

— Манай огородшон туйлаһан амжалтаараа һанаа сэдьхэлээ зааханшье амарнагүй. Мүнөө колхозойнгоо овощь тарижа ургуулха тусхай совхозой отделени болоод байхада, энэ жэлһээ теплицээ улам үргэдхэжэ, нёдондо 50 гектар огородтой байһан аад, энэ жэлдэ тэрэнээ 100 гектарта хүргэхэ, тэрэшэлэн дээрээ хушалтатай рамануудаа 400 болгохоор хараалаабди. Саашадаа овощиингоо өөрынь үные эрид химдаруулхын тула оньһожоруулга ехээр хэхэ зорилго табинхай—гэжэ огородой бригадын бригадир Ф. Астраханцев хөөрэнэ.

Ажалдаа шалгаран, арадтаа магтуулжа, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн энэ эхэнэр зон нүхэдэйнгөө этигэл найдабарие арюунаар дүүргэхэнь лабтай.

М. Намжилов.

Хүндэтэй врач

Зоя Ильинична Новиковае Зак[аменай аймагай] олон ажалшад мэд[э]хэ. Зоя Ильинична аймагай бол[ь]ницада врачаар хүдэлмэрилһэ[эр] гурбан жэл болохо болоо. Энэ үе со[о] нүхэр Новикова хүндөөр үбшэлһ[эн] олон хүнүүдые эмшэлжэ, элүүр э[]хэ болгоһон байна. Больницын [...] радхалай дэбтэртэ энэ эмшэн[эй] олон хүнүүд аргалуулһанайнга[а] түлөө баясхалан хүргэһэн байд[аг].

Нүхэр Новикова оролдосото[й] һайнаар хүдэлмэрилжэ, олоной эт[и]гэл найдабаритай болоһон дээрэһ[ээ] аймагай соведэй депутадта канд[и]дадаар дэбжүүлэгдэнхэй.

Б. Шоенов.

□ □

ТҮРҮҮ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭН ДЭЛГЭРҮҮЛЭГШЭ

Наранай орохо тээшээ шуумайшоод, баруун үндэрэй оройдо хүрхытэй байхада, Сүхэ голой хойто бэедэ оршодог Сагаан Шулуута нютагай үргэн наруули нэгэ нугада иимэ хөөрэлдөөн һаяхан болобо.

— Манай малшад кукурузын амта шэмэ танижа, тэрээнгүйгөөр мяха, һү ехээр абаха зам үгы гэжэ ойлгонхой. Тиимэһээл, Николай Владимирович, манай звено даалгагдаһан 90 гектар газар дээрэһээ «энжэтэ хатан» кукурузые элбэгхэнээр лэ ургуулжархиха гэжэ шиидээбди.

— Аймагайнгаа суута кукурузашан нүхэр Дампиловай звенодо ошожо, тэндэ болоһон семинар дээрэ олон юумэ ойлгожо ерээбди. Гол нюусань лэ оролдолго, ажалай үрэ байна даа. Семинар саг соогоо болоо. Бидэшье тэдэнһээ һургаал абажа, үбэлдөө хана гэрээ һахижа дэмы һуугаагүй гээшэбди. Дампиловтанааршье мүрысөөд үзөө һаа хэр гээгдэхэ хабибди. Юуншье һаа бидэ ранжуровайхид гүбди! — гээд «Беларусиин» залуу тракторист омогтойгоор хэлэнэ.

— Зүб хэлэнэт, нүхэр Цыдыптаров. Коммунизмда хамаг юумэн: эд бараанай, эдлэл зөөри, эдихэ юумэн — һү, мяхан, үрмэ, тоһон, ороохо таряан элбэг дэлбэг болоһон байха зэргэтэй бшуу. Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй эхилээд байхада, ранжуровайхид бусадһаа гээгдэжэ болохо гэжэ һанагданагүй, — гээд айкомой секретарь Н. Ф. Федоров энсэбхилэн харюусана.

Кукурузашантай хөөрэлдэжэ, ажал хэрэгүүдтэйнь, уялга, түсэбүүдтэйнь танилсаһанайнгаа удаа нүхэр Тышкеевэй хүтэлбэрилдэг хонишодой отарада хүрэбэ. Үнинэй хонишод Цырендоржиева болон Тышкеевүүдтэн кукурузашандал адли баһал һанаһан байһанаа айкомойнгоо нэгэдэхи секретарьта хөөрэжэ, үбэл абтаһан хурьгадайнгаа хэр зэргэ түлжэжэ байһаниие харуулаад, гэртээ урижа, аяга сайн хажууда аргаахан, даруу һуужа, партиин XXI съездын һони дуулажа, хүршэ колхозуудайнгаа хонишодой ажал хэрэгүүд тухай һуража абаба.

Хонишодтой үнэн зүрхэнһөө һанаһан байһанаа хөөрэлдэжэ дүүргэд, айкомой секретарь машинадаа һуужа аймагай түб тосхон тээшэ зорино.

Һарын сагаанда дайда дэлхэй элеэр харагдана. Тээ холо Шара голой уһалууриин барилга бүүдэг, баадаг харагдана хэбэртэй. Уһалууриингаа энэ барилгые зун болотор дүүргэжэ, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозойхид үшөө 800 га газар уһалдаг болохо. Бүхэли наһаараа мал харууһалжа, ажал хэжэ ябаһан ажалша бүхэриг зонуудтай, үбгэд, хүгшэдтэй хөөрэлдэхэдөө, Николай Владимирович тэдэнэй һанамжа, дурадхалнууд сооһоо, ажалай дүршэл сооһоо шэнэ юумэн, үнэтэ һагабша олон абажа шудалжа, шэнжэлжэ үзөөд, хүтэлбэрилхы ажалдаа хэрэглэдэг заншалтай болонхой.

Кударада олон жэл соо хүдэлжэ байха зуураа Н. В. Федоров аймагайнгаа колхоз, РТС, предприяти бүхэнэй ажалша малша хүнүүдые бултыень таниха болонхой, тэдэншье өөрыень һайн мэдэхэ болоһон дээрэһээ, ямар нэгэн шухала асуудалай гарабал, айкомойнгоо секретарьта бэшэгээр гү,али телефоноор хандажа, үгышье һаа нюураараа уулзажа хөөрэлдэдэг гээшэ. Тиигэжэ арад зонтоёо нягта холбоо байгуулжа шадаһан дээрэһээ ашатай туһатай хамаг шэнэ, түрүү юумэнэй бии болон сасуу дуулаад, тэрэнтэй түрүүн өөрөө танилсажа, туһатай байбални, дары олоной шадабари болгохые оролдодог.

Үглөөнэй юһэ бололгоноор кабинедтээ орохотой шахуу телефон ханхинажа, партиин айкомой секретариин хүдэлмэриин үдэр эхилдэг.

— Түнхэнэйхид ерээд, хараад ошоо һэн. Яруунынхид ерэхэнь гү? Хэды хүн бэ? Колхозуудай, совхозой партийна эмхинүүдэй секретарьнууд. Зүб, зүб культбазануудаа харуулхабди.

Трубкаяа табиһанайнгаа удаа, пропаганда болон агитациин таһагые даагшые урижа асараад:

— Культбазануудаймнай хүдэлмэритэй танилсахаяа яруунынхид ерэхэнь. Ждановай, Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудаар яруунынхидтай ябалсажа, культбазануудайнгаа хүдэлмэритэй, һаалишад, малшадайнгаа ажалтай танилсуулха болобот,—гэжэ хэлээд Николай Владимирович партийна гэгээрэлэй ямар ябажа байһан тухай һонирхон һурана.

Яруунынхид, түнхэнэйхид, партиин айкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд Кударын аймаг дэмы айлшалдаг болоогүй юм. Тэндэ харамаар, һургаал абамаар юумэн олон.

Нийтын малай үнэгүй байранuудые шулуугаар бариха, таряа амяарлан хуряаха, малшадта болон механизаторнуудта һаруул дулаан клубтай, баннтай культбазануудые олоор бариха болон бусад хэдэн шэнэ юумэнүүд Кударын аймагта түрүүлэн бии боложо, республика дотор дэлгэрэнхэй.

Энэ жэлэй эхинһээ Ждановай нэрэмжэтэ колхоз ажалта үдэрөө орхижо, гэшүүдтээ ажал хэһэнэйнь түлөө, хэһэнэйнь зэргээр сэхэ мүнгөөр түлэдэг болобо. Январь һара соо һаалишад Дэжит Эрдынеева 700 түхэриг, Дари Цынгунова—620 түхэриг, хонишон Ш. Л. Цыбеновэй бүлэ 1370 түхэриг олобо.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой нэгэ һарын шэнэ гуримаар хүдэлһэн дүршэлые согсолон ниитэлээд, партиин Кударын айком һаяхан энэ колхоздо экономическа конференци үнгэргэбэ. Тэрэ конференцидэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр, бухгалтернууд, фермэ, бригаданuудые даагшанар байлсаба. Мүнгэн түлбэри хэрэглэн ажахын тоосоо яажа нэбтэрүүлжэ байһан тухайгаа колхозой бухгалтер-экономист Гомбоев элидхэл хэбэ. Гомбоевой элидхэлые ехээр һонирхожо шагнаад, олон хүн үгэ хэлээ. Тиигээд энэ экономическа түрүү арга хэрэглэхыень Ленинэй болон Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай правленидэ конференци дурадхаһан байна. Эдэ хоёр колхоз ойрын сагта мүнгэн түлбэридэ орохонь.

Түрүү юумэ Кударада нигэжэ партиин айкомоор дэмжэгдээд, түргэн нэбтэрүүлэгдэдэг.

Һүүлэй гурба-дүрбэн жэл соо Кударын аймагай колхозууд һү, мяха, нооһо 1953 онойхитой сасуулхада, хэды дахин ехээр абадаг боложо, колхознигуудай ажабайдал түргэн һайжаржа байнхай.

Эдэ бүхы амжалтанууд партиин айкомой, тэрэнэй нэгэдэхи секретарь Н. В. Федоровой сэхэ хабаадалгатайгаар туйлагдаа.

Партиин XXI съездын шиидхэбэри бэелүүлэн, бүри 1959 ондо мяха абалгаяа нёдондонойхиһоо 1,85 дахин ехэ болгохо, үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха уялга абаад, кударынхид шангаар тэмсэжэ байнхай. Долоон жэлэй эсэс багта 1958 онойхиһоо һү 2,5 дахин ехээр, мяха —3 дахин, нооһо—3,2 дахин ехээр абадаг болохоор долоон жэлэйнгээ түсэб кударынхид зохёожо байнхай.

Нүхэр Федоров даруу номгон зантай, эдэбхитэй, суг ажаллаһан нүхэдтөө эбилгы хайхарамжатайгаар, эрилтэтэйгээр хандадаг, хүдөө ажахые һайн мэдэхэ, үүсхэлтэй эмхидхэгшэ мүн.

Һунгалтын урда тээхи суглаануудта Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, Хамнигадайн РТС-эй механизаторнууд, аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд Н. В. Федоровые 75-дахи Кударын округһоо Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлһэн байна.

Коммунистическэ партиин, совет арадай үнэн сэхэ хүбүүн Н. В. Федоров арад зонойнгоо этигэл найдабарие дүүргэхэнь дамжаггүй.

С. БАДМАЕВ.

Түрүү хүдэлмэришэн

Цырен-Ханда Дынжинова Ула[н]-Удын модоной заводто 10 гар[ан] жэл соо хүдэлжэ, ажалдаа хүс[э]мэргэжэһэн байна.

Номгон даруу зантай, нүхэрн[уу]д һайн энэ түрүү хүдэлмэришэн [...]тэ дурадхалнуудые оруулалсан[...] ажалай бүтээсые нилээд дээш[]лүүлнэ. Нүхэр Дынжинова эрш[эм]тэйгээр ажаллаһанайнгаа түлөө [за]водойнгоо, мүн Октябрьска рай[ко]мой, райсоведэй грамотануудта [...]гэнтэ бэшэ хүртэһэн юм.

Заводой хүдэлмэришэд нү[хэр] Дынжиновае Улан-Удын Горсо[ве]дэй депутадта кандидат болгон [нэ]гэн дуугаар дэбжүүлээ.

Д. Аюшеев.

Эдэбхитэй депутат

1940 онһоо эхилээд, 18 жэ[л] туршада, Галсан Тангарович Ху[ри]ганов Курумканай аймагай [Дэ]рээнэй сомоной Соведэй депу[тат]даар таһалдалгүй хододоо һун[га]дажа, арад зоной этигэл найд[аба]рие дүүргэдэг байна. Сомоной [Со]ведэй али болохо ажал хүдэлм[эри]дэ нүхэр Хуриганов ехэ оролд[осо]той, эдэбхитэйгээр хандадаг, х[үдөө] ажахын саг үргэлжын комисс[иин] түрүүлэгшын уялгые муу бэ[шэ] дүүргэдэг юм. Энэ комиссиин [гэ]шүүд хододоо сугларжа, ажал[]гаа түсэбые баталдаг, со[мон]гүйсэдкомой заседани дээрэ ха[]даха асуудалнуудые бэлэдхэдэг гээшэ.

Нүхэр Хуригановые нютагайн Дэрээнэй сомоной Соведэй деп[утад]та кандидадаар ехэ эдэбхитэй[гээр] дахин дэбжүүлбэ.

О. Бадма[ев].

СОВЕТ, МОНГОЛ АРАДУУДАЙ БАТА ХАНИ БАРИСААН УЛАМ БЭХИЖЭН МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

Хоёр уласай хоорондо хани барисаан, харилсан туһалалсалга тухай договорой баталагдаһаар 13 жэл мүнөөдэр гүйсэбэ

☆ ☆

Д. ДАРЖАА

Москва һайхан байна даа!

Үндэр тэнгэриһээ онгосын сонхоор
Үдэшын Москва ниислэл шэртэнэб.
Огторгойн мүшэдтэл түмэн ошоор
Үгалза татажа урин эмнинэ.

Онгосоһоо буугаад, оронобди Москвада,
Огторгой үүрэй сайһандал туяараа.
Онгосомнай баясхаланай ягаан туяада
Орон дэлхэйс гиигүүлнэ нараар.

Эхэ тайбанай ирагуу дуушан,
Энгэ һайхан алтан Москвада!
Эрхэ жаргал баранда хүсүүлэн
Хүн ёһоор шэртэн игаана.

Энэ хотодо орон бүхэнһөө
Ирдэб зүһэ шарайтай хүнүүд
Агаар, далайгаар, газараар зорёод,
Айлшалан ерэжэ, аяншалан ябадаг.

Алтан Москва һайхан байна даа!
Алхалнаб үргэн гудамжаарнь зайн.
Алдар суута москвагайхиндаа
Ахадүүгэй мэндые хүргэнэб: Сайн!

Энхэрмэ хайрата Улаан Баатартаа
Эрхэ сүлөөтэ эзэн алхалдагби.
Эндэшье хадаа ябанаб баяртайгаар,
Эрхим нүхэдни хүреэлэн байна.
Хэнэй хүбүүн хэншье һаань—хамаагүй,
Хэзээдэшье шамайе айлшалуулан угтадаг.
Тэндэ монгол ахадүүнэрээ илгаагүй
Түрэһэн хүбүүндээл энхэрэн абадаг.

Алтан Москва һайхан байна даа!
Алхалнаб үргэн гудамжаарнь зайн.
Алдар суута москвагайхиндаа
Ахадүүгэй мэндые хүргэнэб:
Сайн!

В. Петонов буряадшалба.

Социалистическэ оронуудай зураглан харуулха искусствын выставкэдэ абаашагдажа, Москвада табигдаһан монгол уран зурааша С. Ринчинэй «Фермэ дээрэ» гэжэ зураг.

В. Львовой фото.

А, ЖАМБАЛДОРЖИЕВ

Баян Сагаан

Совет, монгол арадуудай хамтын тэмсэлэй хүндэлэлдэ энэ хадын оройдо хүшөө болон советскэ танк табяатай.

Баян Сагаан дээрэ үбсүүгээ сэлижэ,
Баярта үдэрэй тэнгэри сэлмэнэ.
Талын бүргэдүүд дээгүүрнь элижэ,
Танкые гайхан, даляа дэлгэнэ.
Хон жэн лэ...

Үгы, энэ хадада
Холын жэлнүүдэй алдар бадарнал.
Адуушан хүбүүнэй ардагаараа хатархада.
Алаг сэсэгүүдээр угтан задарнал.
Танил бүсгүйнь сагаахан гараараа
Табсан дээрэнь эмхилэн табяал...
Уралай суута хатуу буладаар
Ураһан люгынь шэмэглэн анхилаал...

Нарата энэ орондо һалбарһан,
Нангин шуһандал, улаан сэсэгүүдээр,
Хани нүхэсэлөө тэмсэлээр батал һан
Хаба зоригто арадуудай хэрэгүүдээр
Жэлһээ жэлдэ Монголой талаар
Зэдэлэн байнал энэ хада...
...Хон жэн энэ байдал — һалаа —
Холын жэлнүүдэй сууряа шагнахадам.
Баян Сагаан дээр үбсүүгээ сэлижэ,
Баян Монголой тэнгэри сагаарна.
Талын бүргэдүүд дээгүүрнь элижэ,
Танкист нүхэдэй солые тараана.

Улаан-Баатар хотодо

Д. ЖАДАМБАДА

Гэгээлэг сэбэр уһаар мэлмэрһэн
Туула мүрэнэй эрьедэ бодон,
Табшаһан ногоон субаяа нэмэрһэн
Намайе угтаал Монголой хото.
Урдын Хүреэнэй алталһан хушалта
Сооо һалхинһаа үнгөө гээгээд,
Тулуун гэрнүүд жэрын булта
Суряата хотын түхэл нээгээл.
Эргэн тэрлиг үмдэһэн зонтой

Тогтон яринаб гудамжа үйлсэдэ.
Уужам тэнюун, залан зантай,
Урагшаа тэгүүлһэн хүсэлтэй тэдэ.
...Халуун наран доро талмай яларжа,
Хазаар моритой Сүхэ өөрөө
Хажуугаарнь гүйлдэһэн машина хаража,
Хамагые уряална баатар зүрхөөрөө.

Б. БАЗАРОН

Хани барисаан

Зүүн зүгэй дэлхэйдэ
Зүлгэнь сэсэгээр намаалаа.
Золтой үе саг золгоошо
Зониинь сэнгэлээр налайгаа.

Энгэй арадай харилсаан
Эбтэй һуудал эхилүүлээ,
Совет-Монгол Хани барисаан
Социалис замда шэлжүүлээ.

Москва, Пекинэй хоорондо
Монгол малшад ямбатай,
Ажалша түбиин аажамда
Арадай нэгэдэл хүндэтэй.

Энгэй арадай харилсаан
Эбтэй һуудал эхилүүлээ,
Совет-Монгол Хани барисаан
Социалис замда шэлжүүлээ.

Ахадүү уладһаа туһаламжа —
Ажал хогшолой тулгуури.
Алад хожомойнь үргэмжэ—
Ашата эрдэмэй һургуули.

Энгэй арадай харилсаан
Эбтэй һуудал эхилүүлээ,
Совет-Монгол Хани барисаан
Социалис замда шэлжүүлээ.

Шэнэ сагай угтамжын
Шэмэг туяа урматай.
Нармай үргэн губидашье
Наран мүнхэ гэрэлтэй.

Ш. НИМБУЕВ

МОНГОЛ ЭХЭ

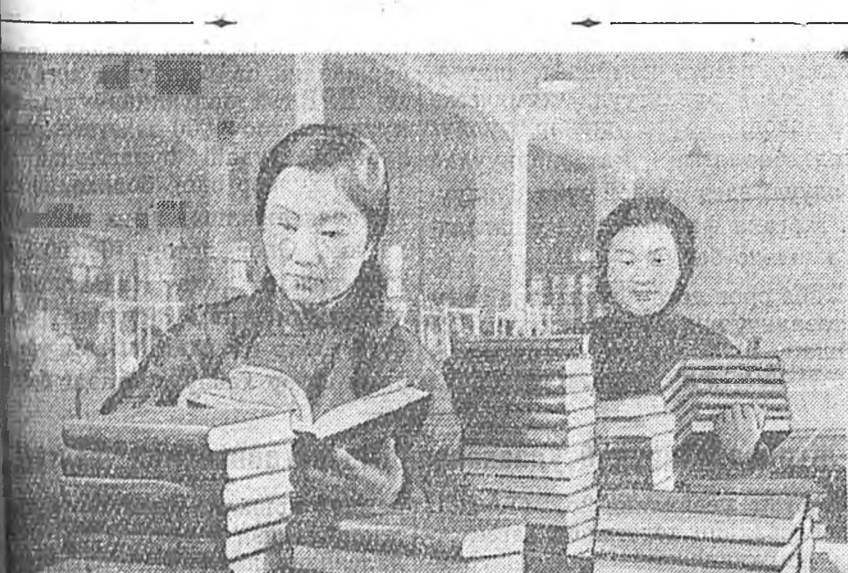
Монгол эхын хүндэшэ ёһодонь
Хэнэйшье сэдьхэл баясахал,
«Минии хүү» — гэжэ нэрлэхэдэнь,
Юунһээшье үнэтэй һанагдахал.
Шамдажа шанаһан һайхан сайгаа
Уулгаагүйдөө гаргахагүйл.
Шаргал үрмэ, хуураһан будаагаа
Эдюулээгүйдөө табихагүйл.
«Сайн ябаарай, хүү минь!»
Гэжэ юрөөхэл гарахадаш.
«Сайн ябаарай, хүү минь!»
Гэһээр гээгдэхэл мордоходош...
Монгол эхэ, удаан жаргагты,
Ута үндэр наһа наһалагты,
Аша гушанартнай олон сая болог лэ!
Адуу малтнай улам улам үрэжэг лэ!

ИЛАЛТЫН ҮДЭР

(1945 оной майн 9)

Бүхэриг шарайнь сэсэглээд,
Бүһэдөө малгайгаа хабшуулаад,
Арад гүйжэ ерээ һэн.
Сэлмэг арюун нюдэндэнь
Баярай дуһал байгаа һэн.
Сэдьхэлһээнь гараһан үгэдэнь
Зүрхэм баясан хайлаа һэн.
Эхэ һайхан орондом,
Эрэлхэг баатар арадтам
Магтаал юрөөл хэлээ һэн,
Мүнхэ жаргал хүсөө һэн...
Консульство* дээрэ, үндэртэ,
Хонгор сэгээн тэнгэридэ,
Оронойм һүлдэ—Улаан туг
Ошотон далбан байгаа һэн,
Арюун һайхан туяа соонь
Арадайнгаа баяр хараа һэм.

*) СССР-эй Консульствын байшан тухай хэлэгдэнэ.

Улаан Баатарай гүрэнэй типографи. Ородһоо монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа хэблэгдэһэн номуудые барлаһанай удаа шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Совет-монголой хани барисаанай бүлгэмэй центральна Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Дуйнхоржавтай хэһэн хөөрэлдөөн

Үсэгэлдэр манай редакци Улаан-Баатартай телефоноор хөөрэлдэжэ, газетымнай уншагшадай һонирхожо байһан зарим асуудалнуудта харюусахыень совет-монголой хани барисаанай Бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Дуйнхоржавые гуйһан байгаа.

Улан-Удэ: нүхэр Дуйнхоржав! Бурядай ажалшад ахадүү монгол арадай ажабайдалаар ехэтэ һонирхоно. МНР-эй ажахын, соёл гэгээрэлэй байгуулалтада һүүлэй үедэ ямар шэнэ амжалтын туйлагдаһан тухай тобшоор хөөрэжэ үгэхыетнай гуйнабди.

Улаан-Баатар: республикымнай олониитэ арадай ажахын, соёл гэгээрэлэй гол һалбаринуудые хүгжөөлгөөр 1958 ондо хэһэн ажалайнгаа дүнгые һаяхан гаргаба. Үнгэрэгшэ жэлдэ Монголой Арадай Республикын ажалшад Советскэ Союзай, тэрэшэлэн Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин бусад оронуудай ахадүүгэй үнэн сэхэ туһаламжада түшэглэн, экономико болон соёл гэгээрэлээ хүгжөөлгэдөө, социализм байгуулгадаа гайхамшагта амжалта туйлаба.

Манай хүдөө ажахы ехээр хүгжөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ малнай 103 мянган толгойгоор олошороо, орооһото ургамалнууд 100 мянган гектар талмайда таригдаа. Хүдөө ажахын хүгжэлтэ хадаа арадай ажахынуудые хамтаруулжа, революционно ехэ хубилалта хэлгэһээ түбхын түрүүндэ дулдыдаха байна бшуу. Мүнөө үедэ арадай бүхы ажахынуудай 87 процентнь нэгэдэлнүүдтэ оронхой.

Энэ жэлдэ тарилгынгаа талмайе 17 мянган гектараар үргэдхэхэ, газар тараалангай 4 госхоз шэнээр эмхидхэхэ байнабди. Ойрын жэлнүүдэй туршада шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа, тарилгынгаа талмайе 400 мянган гектарта хүргэхэбди. Тиихэдээ орооһо таряагаар ороноо өөһэдөө хангадаг болохобди.

Республикын промышленность валовой продукци гаргаха гүрэнэйнгөө түсэб 104 процент дүүргээ. 1958 ондо шэлэй завод, һүнэй завод, кондитерска фабрика, оньһожоруулагдаһан хоёр тээрмэ, Сүхэ-Баатар хотодо 5 мянган киловатт-час хүсэтэй электростанци ашаглалгада оруулагдаа, 60 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр байшангууд ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Өөрынгөө соёл гэгээрэлые хүгжөөхэ, ажалшадай байдалые улам һайжаруулха талаар монгол арад илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Мүнөө үедэ ниитэ һуралсалай 420 һургуули, 4 дээдэ һургуули, 10 тусхай дунда һургуули хүдэлмэрилжэ, тэдээндэ 100 мянга гаран хүн һурана. Клубууд, кинотеатрнууд, библиотекэнүүд, медицинскэ эмхи зургаанууд олоор байгуулагданхай.

Марксизм-ленинизмын һургаалые батаар баримталжа байдаг Монголой Арадай-революционно парти хадаа МНР-эй хүтэлбэрилхы хүсэниинь болонхой.

Улан-Удэ: Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездын шиидхэбэринүүдые Монголой Арадай Республикын ажалшадай ямараар угтаһан тухайдань хөөрэжэ үгыт.

Улаан-Баатар: МНР-эй ажалшад, арадай демократиин бүхы оронуудай арадуудтал адли, бүхы түрүү хүн түрэлтэндэл адли, КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тон ехэ баяртайгаар угтажа, халуунаар һайшааһан байна. Съезд хадаа Советскэ Союзһаа гадна, бүхы социалистическэ лагериин саашадаа хүгжэхэ шэнэ түүхэтэ шатань болоо. СССР-тэ коммунизм байгуулха агууехэ программые монгол арад ехээр һайшаана. Социалистическэ лагериин бүхы арадууд бэе бэеынгээ ахадүүгэй туһаламжада түшэглэн, коммунизмда адли хүрэхэ байна гэжэ Н. С. Хрущевой элидхэл соо, съездын резолюци соо хэлэгдэһэниие манай арад илангаяа ехэ баяртайгаар дэбжэлтэтэйгээр угтаа. Энэ хадаа Эхэ оронойнгоо аша туһын тулада, коммунизмын илалтын тулада баатарлиг ажалда манай арадые зоригжуулна. КПСС-эй XXI съездын материалнуудтай ажалшадые танилсуулха талаар мүнөө үедэ манай орон дотор ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Съездын материалнууд газетэ, журналнуудта үргэнөөр толилогдоо. Советскэ Союзай асари ехэ амжалтые, тэрээнэй долоон жэлэй түсэбые харуулһан выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ, лекци болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Улан-Удэ: СССР МНР хоёрой хоорондохи экономическа харилсаае саашадань үргэдхэхэ тушаа һаяхан Москвада баталагдаһан хэлсээн тухай Танай һанамжые дуулаха хүсэлтэйбди.

Улаан-Баатар: энэ хэлсээе Монголой ажалшад ехэ баяртайгаар угтаа. Ороноо өөрын орооһо таряагаар хангаха асуудалые ойрын хоёр жэл соо шиидхэхэ зорилгоёо Монголой правительствын амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ туһалхын тула СССР-эй Правительство шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха хэрэгтэнь МНР-тэ туһаламжа үзүүлхэ болобо. Советскэ Союз һаяар МНР-тэ хүдөө ажахын экспедици эльгээхэ, 550 трактор, 350 өөрөө ябадаг комбайн, 527 сеялкэ, орооһо тээрмэдэжэ гурил болгодог предприятинуудта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ болон бусад машинануудые үгэхэ болоо.

Ахадүүгэй, үнэн сэхэ шэнэ туһаламжа үзүүлһэнэйнь, анхарал оролдолго гаргаһанайнь түлөө монгол арад совет арадта, Коммунистическэ партида үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэнэ. Хэтэ мүнхэдөө ханинар болоһон совет монгол арадуудай ахадүүгэй хани барисаан улам бүри мандан бэхижэжэ байг лэ!

Улан-Удэ: МНР, СССР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон тухай Договорой баталагдаһаар 13 жэлэй ойе МНР-эй ажалшадай хайшан гэжэ тэмдэглэжэ байһан тухай хуряангыгаар хэлэжэ үгыт.

Улаан-Баатар: энэ гайхамшагта ой манай бүхы орон дотор үргэнөөр тэмдэглэгдэжэ байна. Хотонууд, аймагууд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон һургуулинуудта хоёр арадай хани барисаанда зорюулагдан суглаанууд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, Советскэ Союзай асари ехэ туйлалтануудые харуулһан выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

Хөөрэлдөөнэй эсэстэ нүхэр Дуйнхоржав манай уншагшадта, мүн Бурят оронoй бүхы ажалшадта монгол арадай зүгһөө ахадүүгэй баяр хүргэхые хүсэбэ.

Хүгжэлтын замаар...

...онгол арад Советскэ Союзай ...уудай үнэн сэхэ туһаламжын ...ар социализм байгуулха зам...ээ түүхын богони болзор соо ...амжалта туйлаа.

Урдань Монгол хадаа тон гээг..., феодальна орон байгаа. Тэн... промышленностьшье, хүдэлмэри... ангишье байгаагүй. МНР-эй ...улагдаһанһаа хойшо СССР-... ахадүүгэй туһаламжын ашаар ... өөрын социалистическэ про...ленность байгуулагдаа. Тэрэнь ... орон дотор үйлэдбэрилэгдэ... арадай ажахын продукциин 41 ...нтые үгэнэ. МНР дотор хэдэн ...ад промышленна томо пред...нууд баригданхай, баригда... байна. Тэдээнэй дундаһаа ...омонуудыень нэрлэбэл: һэеы ...аг, элдэб гутал оёдог, сэмбэ..., нооһо болбосоруулдаг ...нуудһаа, элдэб булгайр, ... үйлэдбэрилдэг заводуудһаа ...эһэн промышленна комбинат, ...ай комбинат, хирпиисын оньһо...уулагдаһан завод болоно. ...ика гэжэ газарта нүүрһэнэй ...жоруулагдаһан шахтанууд ... Урдань хооһон тала ... Зүүн-Гобиин аймагта «хара ...—нефть үгэжэ байдаг газар ... нефть илгажа, бензин, ке... турхидэг тоһо гаргажа бай... завод хүдэлнэ. МНР-ые Совет... Союзтай, Хитадай Арадай Рес...катай холбоһон түмэр зам ...ые хүндэлэн гарана. «Ха... барисаанай харгы» гэжэ ...шуудай нэрлэһэн энэ түмэр ... Монголой арадай ажахые хүгжөөлгэдэ туйлай ехэ удхашанартай. Хитад ханинарай туһаламжаар баригдаһан шэлэй завод, электростанци Сүхэ-Батор хотодо ашаглалгада һаяхан оруулагдаа.

Орон дотор промышленностиин хүгжэхэтэй хамта национальна хүдэлмэришэн анги бии болоод, урган олошоржо байна.

МНР-эй хүдөө ажахы ехээр хүгжөө. Урдань арадууд имагтал мал ажал эрхилдэг байһан юм. Хүн зондо адуу малай хүртэсын талаар МНР дэлхэй дээрэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг байгаа, мүнөөшье эзэлһээр. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада мал ажалай хажуугаар орооһо таряа, огород тарилга, малай тэжээл бэлэдхэлгэ ехээр хүгжэһэн байна. Өөрын орооһо таряагаар ороноо, овощёор городуудые гүйсэд хангадаг болохо зорилгые ойрын хоёр жэл соо шиидхэхэ гэжэ 1958 оной мартда болоһон МНРП-гэй XIII съезд табиһан байна.

МНР-эй хүдөө ажахын саашадаа түргэнөөр хүгжэлгэ арадай ажахынуудые хамтаруулжа, революционно ехэ хубилалта хэхэ ябадалһаа түбхын түрүүндэ дулдыдаха байна. Мал ажалтаниие нэгэдэлнүүдтэ оруулха асуудал ехэ орёо байбашье һаа, нилээд түргэнөөр шиидхэгдэжэ байна. Хэрбээ 1952 ондо бүхы арадай ажахынуудай 5 процентнь, 1957 ондо 35 процентнь хамтаруулагдаһан байгаа һаа, мүнөө үедэ 87 процентнь хамтаруулагдаад байна. Тиигэжэ оронoй хүдөө ажахы социалистическэ хүгжэлтын замда эрид шууд ороо, тэрээниие социалистическэ ёһоор шэнэдхэлгэ энэ жэлдэ гол түлэб дүүргэгдэхэ байна. Газар тараалангай хүгжэхэтэй, арадай ажахынуудай хамтаруулагдахатай хамта нүүдэл байдалтай арад һууриҗана.

Арадай нэгэдэлнүүдые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлхын, тэдээнииие улам һайнаар хүтэлбэрилдэг болохын тула патриотическа хүдэлөөн орон дотор дэлгэрээ. Монголой Арадай-революционно партиин уряалаар партийна болон гүрэнэй олон зуугаад эрхим хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ ажаллахаяа ошоно.

Монгол арад өөрынгөө соёл гэгээрэлые хүгжөөлгэдэ илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Монголой гүрэнэй университет, багшанарай, хүдөө ажахын институдууд болон олон тоото тусхай дунда һургуулинуудта, мүн тэрэшэлэн СССР-эй, арадай демократиин оронуудай дээдэ һургуулинуудта залуу мэргэжэлтэд олоороо бэлэдхэгдэжэ, оронoй арадай ажахые, соёл гэгээрэлые хүгжөөлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Хүгжэмтэ-драмын театрнууд, цирк хүдэлмэрилнэ, хэдэн арбаад газетэнүүд, журналнууд хэблэгдэнэ. Клубууд, библиотекэнүүд, медицинскэ эмхи зургаанууд олоороо байгуулагданхай. Мянган хүндэ больницын оронoй хүртэсын талаар МНР хадаа Пакистан, Иран, Турци гэхэ зэргын оронуудһаа, мянган хүндэ студентнэрэй хүртэсын талаар Англи болон Францһаа түрүүлжэ ябана.

Экономико, соёл гэгээрэлэй талаар туйлаһан амжалтань уласхоорондын экономическа, политическэ болон культурна ажабайдалда МНР-эй үүргые дээшэлүүлээ. МНР-эй гадаадын худалдаа наймаан хүгжэнэ, социалистическэ лагериин бүхы оронуудтай, мүн Инди, Индонези болон Бирмэтэй МНР дипломатическа харилсаа тогтоонхой.

Монголой Арадай-революционно парти МНР-эй хүтэлбэрилхы хүсэниинь болонхой. Энэ парти марксизм-ленинизмын һургаалые батаар баримтална. МНР-эй экономико болон соёл гэгээрэлэй ехээр хүгжэһэн ябадал хадаа Монгол орон капитализмые алад алхажа, феодализмһаа социализмда орохо байна гэжэ Ленинэй уридшалан хэлээшын бодотоор бэелһэнэй толотомо гэршэнь болоно.

Ороноо социалистическээр шэнэдхэхэ замдаа туйлаһан бүхы амжалтаяа монгол арад агууехэ совет арадтай, тэрээнэй саг үргэлжын, үнэн сэхэ туһаламжатай нягтаар холбодог байна. КПСС-эй XXI съезд дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, МНРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Цеденбал иигэжэ мэдүүлээ: «Манай түрэл аха, хани болоһон советскэ арадай, тэрээнэй ударидагша — Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ туһаламжань МНР-эй бүхы хүгжэлтэдэ ходоо эгээ шухала удхашанартай байгаа. Ахадүүгэй энэ туһаламжа жэлһээ жэлдэ улам үргэдэнэ». Ахадүүгэй туһаламжа үзүүлжэ, анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь түлөө МНР-эй ажалшадай, Монголой Арадай-революционно партиин зүгһөө совет арадта, тэрээнэй сэсэн мэргэн партида баясхалан хүргөө.

Арадай демократиин оронуудай бүхы арадуудтал адли, Монголой ажалшад КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэри хадаа Советскэ Союзһаа гадна, бүхы социалистическэ лагериин хүсэ шадалай саашадаа урган хүгжэхэ шухала шата болоно гэжэ тоолон, туйлай ехэ баяртайгаар угтаа. Социалистическэ лагериин бүхы оронууд бэе бэеынгээ ахадүүгэй туһаламжада түшэглэн коммунизмда адли хүрэхэ гэһэн съездын теоретическэ заабари илангаяа ехээр һайшаагаа.

Совет, монгол арадуудай бата бэхи, түүхэтэ хани барисааниинь шалга шалгалтануудые нэрэтэй солотойгоор дабажа гараад, жэлһээ жэлдэ улам бэхижэжэ байна. Советскэ Союз Монголой Арадай Республика хоёрой хоорондын экономическа харилсаае саашадань үргэдхэхэ тухай һаяхан Москвада баталагдаһан Хэлсээн гэршэлнэ.

Советскэ Союз һаяар МНР-тэ хүдөө ажахын экспедициие, мэргэжэлтэдые эльгээхэ, 1959 — 1960 онуудай туршада 550 трактор, өөрөө ябадаг 350 комбайн, тарянай 527 сеялкэ, гурил татадаг, предприятинуудта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэнүүд болон олон зуугаад бусад машинануудые үгэхэ байна.

Бурят болон монгол арадуудай ажахын, соёл гэгээрэлэй харилсаан улам үргэдэнэ. Энэ хадаа Совет-Монголой хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала удхашанартай. МНР-эй партийна, гүрэнэй, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хэдэн делегаци, наука болон соёл гэгээрэлэй ажал-ябуулагшад үнгэрэгшэ жэлдэ Бурят орондо ерэжэ, бурят арадай ажабайдалтай, соёл гэгээрэлтэй дэлгэрэнгыгээр танилсаа. Совет-Монголой хани барисаанай бүлгэмэй отделени манай республикада байгуулагданхай.

Совет, монгол арадуудай жэлһээ жэлдэ улам бэхижэжэ байһан хани барисаан, харилсаа холбоон хадаа пролетарска интернационализмын марксистско-ленинскэ ёһо гуримай бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһанай эли тодо жэшээ мүн болоно.

Ц. ДОНДУКОВ,
Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Бурядай отделениин правлениин секретарь.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Цырен-Дондок ХАМАЕВ

Далижаһан дальбараанууд

(Повестьһоо абтаба)

Залуу поэт Цырен-Дондок Хамаев Шэбэртын дунда һургуулиин литературна нэгэдэлдэ ургажа гараһан байна. Тэндэ һуралсажа байхадаа тэрэнэй түрүүшын шүлэгүүд һургуулиин гараар бэшэгдэдэг журналда, ханын газетэнүүдтэ, һурагшанарай альбомуудта гаража эхилһэн юм.

Уданшьегүй нүхэр Хамаевай зохёолнуудынь «Бурят-Монголой үнэндэ» толилогдодог, республикын радиогоор уншагдадаг, колхозуудай клубуудай сценэ дээрэһээ соностодог болобо.

Мүноо залуу нүхэр А. Ждановай нэрэмжэтэ Эрхүүгэй гүрэнэй университедтэ түүхэ ба хэлэнэй факультедэй хоёрдохи курсда һурана. Һуража байхадаа өөрынгөө түрэлхи хэлые улам шудалжа, уран найруулгынгаа мэргэжэлые хурсадхан, 10 класс дүүргэһэн хүбүүд, басагадай ажабайдалые харуулһан «Далижаһан дальбараанууд» гэжэ повесть бэшэбэ.

Нүхэр Ц. Хамаев манай ургажа ябаһан уран зохёолшодой дунда үнэр баян үгэтэй, уян хурса гууриһатай, үндэр һайхан хүсэлтэй хүнүүдэй нэгэн.

Энэ уран бэлигтэ нүхэрые уран зохёолой хүндэ хүшэр харгыда үдэшэхэдөө «аян замдаа һайн ябаарай!» гэжэ юрөөнэб.

Цыден-Жап Жимбиев,
поэт.

Үглөөнэй шаргал улаан наран шанха өөдөө харбан, үлгэн дэлхэйн үбсүүн дээгүүр туяа гэрэлээ гиигүүлнэ. Тэнгэриин сэнхир хүбөөе гоёоһон хүнжэл мэтэ һэмжэн сагаан үүлэд хүдэлэнгүй байрадаа хургылшоо. Нариихан үдэ жэгүүртэй талын хэтэ мүнхын хүгжэмөөд энэ үглөөгүүр баһал баяр жаргалта дуугаа дэлгээд, өөдөө хөөрэн, үгэлэлдэн, удаан, удаан юуншьеб тухай жэргэжэл, жэргэжэл байнад.

Дунгигар ногоон тала дуулажа байһан дууень аярхажа шагнана.

Хазаар моритой нэгэ басаган харгыгаар соёруулжа ябаһанаа агтынгаа амыень татажа, хонгор зулгы нюдэнэйнгөө хараасгайн далидал нидхэ дээрэ бишыхан сагаан гарнуудаа абаашажа, холуур хаймадан шэртэнэ.

Гүрэмэл харахан гэзгэнүүдынь толотожо, үндэр тэгшэ сээжэ хударнь бэтирнэ. Сабшалан тээшэ дүтэлжэ ерэн гэхэдээ Аюухан болошобо. Дамба модон гадаһануудые Сэнгын хэмжээд, тэмдэглэһэн газарнуудта хадхажа ябаһаар Аюуханиие хараад:

— Сэнгэ-а! Өө, Сэнгэ! Харыш, Аюухан ерэбэл! —гэжэ һүхирнэ.

Сэнгэ «Аюухан» гэһэн үгэ дуулаад, барижа ябаһан сажанаа алдажархин алдаба. Аюухан миһэрэн дүтэлнэ.

—Мэндээ, Аюухан!—гээд, Дамба үшөө ойронь хүрөөдүйдэнь мэндэшэлээдхибэ.

—Оо, таанар сабшаха газараа хубаажа, хэмжэжэ байна гүт?

—Тиинэ, —гэнэ Дамба.

—Ехэл һайн гээшэ. Хоёр хоногһоо үбһэндөө орохомнай гээшэ гү?

—Ороо даа. Басагадууд хажуураа һайса заһуулагты. Нёдондонойхидол гурба алхаад лэ сохюулжа байха болоо һаа, бүтэхэгүй бшуу даа. Гараа холоод янгархалдаа һаа бүришье болёобди,— гээд Дамба нэгэ юумэ һанан, бүтүүхэн дороо энеэбхилбэ. Аюухан юундэ энеэһыень хүрэһөөр ойлгоод орхибо.

—Нёдондонойхиием һанаад тиигэнэ гүш даа. Мүнөө болотор мартаагүй жэгтэй хүн байналши,—гээд Аюухан баһа энеэшэнэ.

—Үгы даа, үгы, Аюухан. Нааданаб,—гээд Дамба гэнтэ бэсэ гартаа баряадхиба. «Наадажа байһыш мэдэнэлби даа» гэхэ гэһэн аад, Аюухан тэдэндэ дүтэлжэ ябаһан Сэнгые хараад, шиид гэбэгүй. Нёдондо жэлдэ Аюухан түрүүшынхеэ гартаа хажуур бариһан аад, ядалсаһан, гараа холгооһон, хажуураа болдогто шаажархёод, абааб гэн гэхэдээ, хуха татажархиһан байгаа. Тэрэниинь һанаад, Дамбын дайран, наадажа байһаниинь буруу бэшэшье һэн. Аюухан мориһоо бууба. Сэнгэ ерэжэ, бишыхан зөөлэхэн гарнуудынь барижа мэндэшэлэлдэнэ. «Дамбын үгы һаа, нигээд гарынь удаан адхаад байшаха һэн хаб» гэжэ Сэнгэ һанахадаа, уяран, басаганайнгаа нюдые тодожо байгаа һэн.

Нюдэн! Хүн бүхэнэй нюдэн ондо ондоо ха юм. Зариманайхиин мүльһэн шэнги хүйтөөр хальтиржа байхадань, харин нүгөө зариманайхинь урихан аад, суранзан мэтэ бэе тээшээ татаха... Аюуханай нюдэд дабхаряатанги аад, хаб хараханууд; харыень тойроод нюдэнэйнь сагаан сэгээхэн хүбые һануулдаг һэн. Нюдэнэйнь һорьмоһон утанууд, нидхэнь ниидэжэ ябаһан хараасгайн далидал бэлэй.

—Зай, хайшаа зорибош?—гээд Сэнгэ нюдыень хаража байһанаа доошоо шэртэнэ.

—Полевой стан хүрөөд ерэхэм... Бригадиртай уулзаха һанаатайб,—гэжэ нэмэбэ.

—Ямар хэрэгээр?

—Ажал дээрэ хүдэлхэ басагадта туд тудтань ямар хүдэлмэри даалгажа үгөө һаа дээрэ хаб гэжэ хөөрэлдэхыем түрүүлэгшэ эльгээгээ.

—Зай, зай даа. Мм. Мм... Үглөөгүүр хотонһоо сугтаа гараа һэмди. Мүнөө полевой станаа хүрөөд байгаа ёһотой. Хойноһоонь дары ошоол һаа уулзажа болохош. Бригадирай гүйлгэхэ газар барагдаха бэшэ. Баһа нэгэ тээшээ арилшаха, — гэхэдэнь Аюухан мориндоо мордоод, шүүдэртэй ногоон соогуур хатаруулан, гараараа «баяртай» гэжэ даллан саашалшана.

— Эх! Сэнгэ, Сэнгэ. Иимэ басаганда хорхойш хүрэнэ үгы гээшэ гү? Би басагагүй һаа...

— Басагагүй һаа яаха һэмши?—гээд Сэнгэ Дамбые таһална.

— Дурлашаха һэм.

— Һа, һа. Хари хайшаа юм даа,—гээд Сэнгэ сажанаа абажа,

— Шашалдангүй хэмжэе, орой болошохонь,—гэжэ яаруулба. Дамба толгойгоо маажаад, Сэнгэ тээшэ хаража-хаража, эмнижэрхибэ.

...Полевой стан дээрэ хүн харагданагүй. Хуу ажалдаа гарашоо ха. Однохоол тэргэтэй бригадирай морин хорёодо уятай. Сарайн хажууда томо хара хоёр шаан лүнхылдэнэ. Борбилоонууд гэрэй орой дээгүүр шриг-шриг гэлдэнэ. Эдеэнэй гэр сооһоо Шара Даримын шаард гэһэн абяан соностоод, үүдэ сэлижэ газаашаа гүйшэнэ. Хойноһоонь Галсан бригадир ерээн пулаадыень баряад гүйжэ ябаһаар, моритой Аюуханиие обёоржорхёод, «О-оё-ёо...» гэжэ янгархангяар гараа тэбэрин, дороо зогсошобо. Шара Дарима тээ саана гүйжэ ошоод:

— Тиигэхэшни болтогой! Хү гэжэгындэхэсэ болихош,—гэнэ.

— Галсан Доржиевич, би танда хэрэгтэй ерээб, сүлөөтэй гүт?—гээд Аюуханай хандахадань Галсан:—хэлэ, хэлэ юун бэ? Сүлөөтэйб, Шара Дариматай носолдожо байһаар гараа маажуулжархёоб. А-я, янганаха гээшэнь. Гэртэ ороод уяхамни. Хойноһоом орооройш,—гээд эдеэнэй гэр руу гүйн орошоно. Шара Дарима хоолойгоо шахажа байжа, альгаараа зүрхэеэ тэбэрижэ байжа, әдэ уруугаа хаража байжа пишаганана. Галсан гараа уяһаар газаашаа гаража:

— Юу хэлэхэм гээ һэмши даа. Шагнажа байнаб,—гээд Аюухан худар ошожо ябахадань, Шара Дарима хойноһоонь һэмээхэнээр гүйжэ ерээд, малгайень абажа, энеэжэ хахажа ябаад тэрьедэшэнэ.

— Хүрөө, хүрөө. Үлүү бү гараша,—гэжэ Галсан гэнтэ бүдүүрхээдхинэ.

— Үбһэндэ хүдэлхэ басагадай списогые хуу хээб. Түрүүлэгшэ тантай зүбшэхыем эльгээбэ. Хэнэй хаана хүдэлхые дууһан үглөөдэр болотор хубааха гээ.

— А-а, ойлгосотой. Али списогээ, би дууһынь хубаагаад, саг соонь дуулгаад орхихоб. Ши өөрөө юу хэхэм гэжэ һананаш?—гэжэ асуугаад, списогынь абажа, уншаншьегүйгөөр хармаандаа хэжэрхибэ.

— Би гү? Мэдэнэгүйб. Хайшаа ябуулнабта даа, тиишэтнайл ошоно бэзэб.

— Тиигээ һаа, би бодожо үзүүжэм. Мүнөө дээшэлхэш гү? Дээшэлхэ һаа, тээ тэрэ хорёон соо байһан сабидарые Даша үбгэнэйдэ абаашажа орхил даа. Мүнөөдэр булхаа хэхэ хуһандаа ой гараха юм һэн. Баһа манай байха балгаанай холтоһо, дараанса ойһоо асарха байха.

— Тиигэһүүл даа. Тэргэ зэмсэгтэй юм гү?

— Үү, ехэ зүб һануулбаш. Тэргэ зэмсэгынь Тогоошын Дэрмынхиһээ аба гээрэйш. Би баряад үгэһүүб. Алдажархингүйл зохидхоноор хүтэлөөд ошоорой,—гээд Галсан гандар гандар алхалан, мориной хашаан тээшэ ошобо. Аюуханай мориёо хүтэлжэ, дээдэ хотон ерэтэрнь, наран шангаар шаража, ойгомо халуун үдэр болохоёо байба. Даша үбгэн үргэн дорохи ямаан һахалаа эмирһээр гэрһээ гаража ерэбэ. Тэрэ харшада дүтэлжэ ерэһэн Аюуханиие һарабшалан хаража танижархиһоор, намда мориим асараа байна гэжэ мэдэхэдээ:

— Хэ, хэ. Шимни миниингээ сабидарые абаад хүршэ ерэбэ гүш? Юун гэһэн һанаагаарни болобоб. Ошохоёо зүрхэсэжэ һуугаа һэм. Болоол даа. Манайда оро. Иринэһээмнай бэшэгш ерээ һэн. Аюухандам мэнды заатагүй хүргөөрэйгты гэжэ бэшэнэ. Оро, оро. Хүүхэмни, үни галабайш манайдаа ябаагүйш,—гэхэдэнь, Аюухан үбгэнэй ехэ гүйжа байһые мэдэбэшье, Ирина тухай бодожо, тээсгэн болоһон мартагдашагүй гомдолтой үдэрые һанажа байба. Аюухан юуншье гэбэгүй. Тээд Даша үбгэн зээ басаганайнгаа ямархан болоһые мэдэнэгүй ха юм.

«Миний юушье хэлэнгүй гаража ябашаһыемни Ирина бэшээ гээшэ гү?» гэжэ хэмшээрхэхэдээ, бэшэгыень заатагүй уншаха хүсэл диилэшэбэ. Ирина аяар гурбан хуудаһа яаралгүйгөөр, ханамжатайгаар бэшээ. Һүүлшын мүрнүүдтэнь Аюухан тухай дурдаһан байба.

«...Хүндэтэ хүгшэн аба, Аюухантай уулзаа һаа, намһаа мэндые хүргөөрэй. Һая город ерээд ошоо һэн. Манайдаа ороһоор гарашоо... Би зэмэтэйб. Буруу байһанаа ойлгооб... Ондоо юушье бэшэхэбиб даа. Шамаяа таалан үлэгшэ Ирина». «Нээрээ ойлгоо гээшэ гү, али үгы гү?» — гэжэ аман соогоо арайл дуулдахаар хэлээд, «энэ гэһээр таамаг удхатай хани ёһоной бэшэг бэшээ һаа» гэжэ һанажа байтараа, «мүнөө дээрээ байг хаш даа, нэгэ бага хүлеэхэ хэрэгтэй»,—гэжэ шэбшэбэ.

— Иринэшни шамаяа яагаа, яагаа гэнэ һэм даа. Юрэдөө ойлгожо ядаад, хэрэгсээгээшье үгы һэм. Залуушуулай дунда болодог лэ юумэн болоо юм ааб даа,—гээд Дашахай гааһатай тамхяа аһаажа, хоёр хасарайнгаа хонхойшотор хүхэнэ.

— Тиимэ даа, —гээд, Аюухан саашань хэлэбэгүй.—Иринэмнай һайндэр соогуур Улан-Удэһээ ерэхэ ёһотой аад, ерээгүй, һаатаа баря гээшэ гү даа. Һаяшаг үбһэн соогуур ерэхэб гэжэ захюулаа. Үниинэйш хараагүйб. Ойгоргүй мантагар, сэбэр арюухан болошоо ёһотой. Һая заа һэнта даа. Шабар шохойгоор зууралдашоод, эжынэртээ гэмэрүүлжэ байдаг аад, харин мүнөө өөһэдөө эжынэр болохо болошобот. Яагаашье удахагүй юм гээшэб даа... Ах, саг ошожол байна. Хүгшэнэймни нүгшэшэһөөр гансаарандам үйдхартай шэнги болошоо. Манайшни наһан ошожол байна, бидэнтнай хэхэ юумэсэ хээ гээшэлди даа. Тиигэбшье амидыл байгдабал, үбгэрөөбш гэнгүй, ажаллажал байха хүсэл түрэнэ. Ажал хэжэ һурашаһан хүндэ гараа хүдэлгэнгүй орондоо хэбтэхэдэнь үхэһэнтэй адли гээшэ ааб даа... Үбгэн гааһаяа баруун гарайнгаа адха соо бажуугаад, нюдөө анижа, уб улаан болоод, хэршэгэнэтэрээ ханяашана.

Дашахай пенсионершье бол гар һула һуунгүй, шадахынгаа зэргээр ажал колхоздоо хэдэг һэн. Хүбүүнэйнгээ город ерэ гэхэдэ шэхэндээ дуулахашье дурагүй; «Тиитэрээ дурлаа һаа, городтоо өөһэдөөл байгыт. Амгалан һууһан хүниие жэрмэдэһэнэй гоё үгы» гэжэ тоб байса ябуулжархёо һэн. Хүгшэнэйнгөө хүлһөө буушаһан сагһаа хойшо гансаарандань тиимэ гэшэгүй үйдхартай, гэр соонь хон жэн, яндан зэнхэгэр болошоо. Үглөөгүүр бодоходонь шара улаан сайшье байхагүй, үнеэниингшье һаагдахагүй. Ганса үнеэгээ һаалгахын тула хүршэ һамган бүхэнөө гүйха. Һуни аймшагтайгаар зүүдэлжэ байтараа һэреэд, унтажа ядашаха.

Аюухан хамуурынь абажа, үһа турьяад, гэр соохиень зада таһа хамаба, сэбэрлэбэ. Аяга шанагынь угаагаад, үбгэндэ амтатайхан гашуун сай шанажа үгөөд, өөрөө сайлалсахадань Дашахайн хоёр бишыхан нюдэн ехэнүүд болошоод, ямаан һахалынь хирэ-хирэ хүдэлэн, хара хүрин зузаан уралнуудынь ээлүүдгүй миһэржэ байба...

(Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха)

АЛТАЙН, БУРЯДАЙ ШАТАРШАДАЙ УУЛЗАЛГА МАНАЙХИНАЙ ИЛАЛТААР ДҮҮРЭБЭ

Алтайн хизаарай, Бурядай АССР-эй шатаршадай нүхэрэй ёһоной уулзалгын гурбадахи тур февралиин 23-да болоо.

Могордоев Баранов хоёр наадахадаа Барановын зүб хамгаалга хэжэ, шүүжэ боломоор булюу байдалтай байһан аад, сагаанаар наадагшын хоёр хүбүүд, тэмээн болон ноёной дэмжэлгэтэйгээр тогтон торонгүй урагшаа дабшаба. Тиигэжэ Могордоев илажа гараба.

Бурядаймнай эхэнэр шатаршад нүгөөдүүлээ шүүжэрхёо.

Берсутский Ферубкотой наадаһан партияа тэнсэлгээр дүүргээ. Сампилов Красновтой наадахадаа тэнсэшоо.

Сумкин Лепихиндэ алдаа.

Могордоев дахяад бэрхэшээлтэй парти Барановтай наадаа. Нүгөөдэнь Могордоевойнгоо хэһэн түбэгтэйшье бэшэ будаляаень обёоронгүй байжа, бодонуудаа андалдаад, һүүлдэнь шүүгдэшоо.

Сумкин Лепихиндэ, Игумнова Петровада шүүгдэбэ. Гармаева Назаренкотай наадаад, тэнсээ.

Дүрбэн үдэр соо үргэлжэлһэн наадалгын дүнгөөр, манай шатаршад алтайнхидые 12,5:11,5 тоотойгоор илаба.

А. Игумнов.

Агитаторай блокнодой ээлжээтэ номер

КПСС-эй Бурядай обкомой пропаганда, агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 3-дахи номер бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ гараба.

«КПСС-эй XXI съезд—коммунизм байгуулагшадай съезд» гэһэн түрүү бэшэг «Хөөрэлдөө хэхэ материалнуудтай» бүлэг дотор толилогдоо. Мүн энэ бүлэгтэ: «Коммунистическэ ёһоор ажаһууха, ажаллаха» гэһэн ВЛКСМ-эй Бурядай обкомой секретарь нүхэр Г. Заиграевай, «Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд—арадайнгаа амгалан ажалые найдамтайгаар хамгаалагша мүн» гэһэн полковник М. Смирновой статьянууд хэблэгдээ.

«Депутадта кандидадууд—арадай эрхим түлөөлэгшэнэр мүн», «Цыпилма Аюшеевна Аюшеева— нэрэтэй түрэтэй кандидат» гэһэн материалнууд РСФСР-эй болон Бурядай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй һунгалтые угтуулан үгтөө.

Номеройһүүлшын хуудаһануудта «Арадай жаргалта байдалые таһалгаряагүй һайжаруулха гээшэ советскэ обществын хүгжэлтын хуули ёһо мүн» гэһэн тоо баримтанууд хэблэгдээ.

Аймагай хүдөө бэшэгшэдэй зүблөөн болобо

Аймагай түб тосхон Нарһатада хүдөө бэшэгшэдэй зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Яруунын аймагай газетын редактор нүхэр Золтоев «КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд болон хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэһэн байна. «Правда Бурятии», «Бурят үнэн» газетэнүүдэй тоосоон мүн лэ эндэ хэгдэбэ.

Һүүлэй үедэ «Сталинец» газетэ хүдөө ажахын шухала шухала асуудалнуудта анхаралаа хандуулдаг болоо гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна. Гэхэтэй хамта, тус газетын дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай газетэ уншагшадтаа тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэгүй, түрүүшүүлэй өөһэдынь хөөрөө, мүн агитаторнуудай ябуулжа байһан ойлгуулгамжын хүдэлмэри тухай бэшэгүүд газетэдэ үсөөн толилогдоно.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ гэжэ аймагайнгаа хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэ хандаһан хандалга зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаба.

Эдэбхитэд шагнагдаба

Совет хүнүүдэй культурна эрилтэнь угаа ехээр ургаа, саашадаа бүри түргэнөөр ургахань лабтай. Олониитэ ажалшадай оюун ухаанай, соёл сурталай эрилтын нэгэн юуб гэхэдэ, элдэб һонин номуудые, олон янзын газетэ, журналнуудые үдэр бүри уншаха, хэрэглэхэ ябадал болоно. Хүн бүхэн партиин политикын шухала шухала асуудалнууд тушаа, ажахы болон соёл культурын зорилгонууд тушаа газетэ, журналнуудаар дамжуулан тайлбари абахые, промышленностиин, хүдөө ажахын, эрдэм ухаанай амжалтануудтай, түрүү дүй дүршэлтэй танилсахые хүсэнэ.

Тиимэһээ үргэн ниитэ ажалшадай дунда газетэ, журнал олоор тарааха, захигшадтань түргөөр дамжуулжа үгэхэ гээшэ ехэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг мүн. Энээниие хүсэд ойлгоһон манай хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, хэлхеэ-холбооной хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда захил эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулжа, эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай хэлхеэ-холбооной конторын захил эмхидхэгшэ **Пурбо Дондокович Ешеев**, Зэдын —**Домна Матвеевна Ишигилова** гэгшэд энэ жэлдэ гансахан «Бурят үнэн» газетые 600—650 хэһэг тарааа. Мүн эдэ нүхэд бусадшье газетэ, журналнуудые олоор захюулаа. Үнэн сэхэ, оролдосотой ажалыень тэмдэглэжэ, манай газетын редколлеги тэдэниие һаяхан мүнгөөр шагнаба.

Дурсагдаһан нүхэд зоной дунда захил хүүлхэдээ олониитын түлөөлэгшэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулжа, ойлгуулгамжын хүдэлмэри, һонирхолтой хөөрэлдөө, уншагшадтай уулзалга ходо эмхидхэдэг юм. Нютагай партиина, комсомолой, профсоюзай эмхи зургаанудта түшэглэдэг байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Мехмет Шеху Тиранада үгэ хэлэбэ

ТИРАНА, февралиин 25. (ТАСС). Тиранын олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан үсэгэлдэр эндэ болоо. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездын дүнгүүд тухай Албаниин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Албаниин Ажалай партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн Мехмет Шеху элидхэл хээ. Коммунизм байгуулжа байһан совет арадта, бүхы социалистическэ лагерьта, уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ КПСС-эй XXI съезд угаа ехэ удхашанартай гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Съезд дээрэ һайшаагдаһан, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгэ капиталистическэ системэтэй социализмын амгалан ёһоной экономическа мүрысөөндэ шиидхэхы шата боложо үгэхэ, мүн совет гүрэнэй, социалистическэ оронуудай бүхы агууехэ бүлын хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, империализмда, тэрээндэ алба хэгшэдтэ—мүнөөнэй ревизионистнуудта шэнэ шанга сохилто болохо байна гэжэ Мехмет Шеху тэмдэглээ.

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд, съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл Албаниин Ажалай партида, Албаниин бүхы арадта угаа ехэ удхашанартай гэжэ Мехмет Шеху онсолон тэмдэглээ. Эдэ документнүүд социализм байгуулха хэрэгтэ, эб найрамдал болон арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ бидэниие хододоо зоригжуулжа байха гэжэ тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XXI съездын дүнгүүд тухай февралиин 23-да Сталинай нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын комбинадта Мехмет Шеху мүн лэ элидхэл хэһэн байна.

КПСС-эй XXI съездын дүнгүүдые ДРВ-гэй ажалшад һайшаана

ХАНОЙ, февралиин 25. (ТАСС). КПСС-эй XXI съездын дүнгүүдээр Вьетнамай ажалшад угаа ехээр һонирхоно. ДРВ-гэй бүд нэхэлгын промышленностиин центр бологшо Нам Дин городто элдэб ажалай хүн зоной түлөөлэгшэдэй ехэ митинг болоо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. XXI съездын амжалтатайгаар боложо дүүрэһые һайшааха зуураа, митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, бүхы совет арадта эльгээхэ амаршалгын телеграмма баталан абаа. ДРВ-гэй экономическа болон соёл культурын байгуулалтын гурбан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, тиигэжэ социалистическэ лагериие, бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулха гэһэн уялга митингдэ хабаадагшад абаһан байна.

Вьетнамай Ажалшадай партиһаа КПСС-эй XXI съездэ хабаадалсаһан делегациин гэшүүн Хоанг Ван Хоан парти, правительствын центральна эмхи зургаанудай, Ханойн болон хэдэн провинцинуудай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Ханойн ажалай клуб соо үсэгэлдэр үдэшэ уулзаа. Съездын удхашанар, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй гол даабаринууд тухай Хоанг Ван Хоан хөөрэжэ үгэһэн байна. Социализмһаа коммунизмда орохо тухай асуудалнуудаар шагнагшад тон ехээр һонирхоһон байна. Эдэ асуудалнууд тухай Н. С. Хрущевой элидхэл соо найруулан хэлэгдэһэн байна бшуу.

«КПСС-эй XXI съезд» гэһэн выставкэ Ханойдо һаяхан эмхидхэгдээ. Тус выставкые эндэхи хүн зон угаа ехээр һонирхоно. Хэдэхэн үдэрэй турша соо 25 мянга шахуу хүн выставкэдэ орожо хараа.

ДРВ-дэ 1959 ондо барилга хэхэ түсэб

ХАНОЙ, февралиин 25. (ТАСС). Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай Демократическа Республикада 1959 ондо 201 предприяти, тэрэ тоодо 100 промышленна предприяти баригдахаар, мүн барилгануудынь үргэлжэлүүлэгдэхээр хараалагданхай. Гидроэлектростанцинууд баригдаха, металлургическа комбинат, шахтанууд болон руднигууд, химическэ хоёр завод, нефть шанаржуулдаг завод, барилгын материалнуудай заводууд, эдеэ хоолой зүйл буйлуулан гаргаха фабриканууд ашаглалгада үгтэхэ байна.

Гадна орон дотор һуралсалай дээдэ газарнуудай, һургуулинуудай 25 байшан, 14 больница, шэнжэлэлгын 11 институт, байрын тосхонууд болон санаторинууд баригдаха юм.

Барилгын энэ асари ехэ программа бэелүүлхын тулада 142 миллиард донг, тэрэ тоодо промышленна предприятинуудые барилгада ... миллиард донг һомологдохо байна.

Социалистическэ оронуудай ах дүүгэй туһаламжаар энэ ехэ программые бэелүүлгэ арадай байдал саашадань һайжаруулха арга олго хо. ДРВ-гэй больницануудта орон нуудайнь тоо 3.000 хэһэгээр нэмэжэ, һургуулинуудай һурагшадай тоо 13.000 хүнөөр олон болохо, 20 мянга гаран ажалшад шэнэ байра абаха юм. Орон дотор 100.000 киловатт-часаар ехэ электроэнерги үйлэдбэрилэгдэхэ, нүүрһэн, нефть бүри ехээр абтадаг, шэрэм, булад улам ехээр хайлуулагдадаг болохо.

Журналистнуудай уласхоорондын организациин шангууд

ПРАГА, февралиин 25. (ТАСС). Чехословакиин телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, журналистикын талаар уласхоорондын шангуудай олгогдоһон тухай журналистнуудай уласхоорондын организациин секретариадай үсэгэлдэр Прагада хэһэн пресс-конференци дээрэ мэдээсэгдэһэн байна. Иимэ хүнүүдтэ шангууд үгтэхэ болоо: Грециин журналист Манолис Глезостэ—бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ шэн зоригтойгоор хабаадалсаһанайнь түлөө; Францийн теоретик Жак Кайзертэ—научна журналистикын теориин талаар ажал ябуулга хэһэнэйнь түлөө; Мексикын журналист Ренато Ледукада—журналистнуудай харилсаа холбоо хүгжөөхэ, нэгэдэлыень бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хүргэһэнэйнь түлөө.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй делегаци Венгридэ ерэбэ

БУДАПЕШТ, февралиин 25. (ТАСС). Залуушуулай коммунистическэ союзай ЦК-гэй уряалаар ВЛКСМ-эй ЦК-гэй делегаци Будапештдэ ерээ. Энэ делегаци табан студентһээ бүридэнэ. ВЛКСМ-эй ЦК-гэй студентнүүд болон залуушуулай таһагые даагшын орлогшо А. Е. Голубев делегациие хүтэлнэ.

Делегациин гэшүүд эндэ байха үедөө дээдэ һургуулинуудай комсомолой организацинуудай хүдэлмэритэй, Венгриин залуушуулай ажабайдалтай танилсаха байна.

Гурбан гүрэнэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, февралиин 24. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болиулха тухай гурбан гүрэнэй Женевэдэхи зүблөөнэй ээлжээтэ заседани мүнөөдэр боложо, СССР-эй түлөөлэгшэ түрүүлэгшээр һуугаа. Зүблөөнэй хаража үзэжэ байһан документнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ. Договорто заһабари оруулха тухай, договорые регистрацилха тухай статьянуудай проектнүүдые Англиин түлөөлэгшэ дурадхаһан байна.

Мэдээжэ болоһоной ёһоор, ядерна зэбсэг туршалга тухай асуудалаар дэлхэйн элдэб оронуудай ... тын олон организацинуудһаа, ... рэй хүнүүдһээ зүблөөнэй нэрэ ... рэ ерэһэн олон тоото хандалга, бэшэгүүд, резолюцинууд тухай заседаниин түлөөлэгшын мэдээсэл зүблөөн шагнаһан байна.

Алжирай партизануудай ябуулга

ПАРИЖ, февралиин 25. (ТАСС). Алжирай восстани хэгшэд бүри эдэбхитэй боложо байна гэжэ Парижай хэблэл тэмдэглэнэ. Оранһаа Алжир орожо ябаһан сэрэгэй эшелониие Перрего гэжэ һуурин газар шадар Алжирай патриодууд үсэгэлдэр тэһэлһэн байна. Түмэр замай энэ участогто поезднуудай ябалга олон час соо таһалдаа.

Афревиль городой тээрмэ болон холодильнигые Алжирай патриодууд февралиин 23-най һүни галдаа. Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, промышленна предприятинуудта ехэ хохидол оруулагдаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —34-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем трудящихся 40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00974. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 479